

Exit Ottow

Annetje Ottow vertrekt vroegtijdig als voorzitter van het college van bestuur, hoewel ze nog maar net opnieuw was benoemd. 'Het is tijd voor iets nieuws'

2

Epidemie Studenten gaan gebukt onder prestatiedruk. 'Ik werd compleet gek van de stress en voelde me niet meer mezelf'

10

Neergeknuppeld Joodse studenten veroordelen het politiegeweld

8

Fitfluencers Eindelijk heeft Leiden een eigen studentenkrachtsportvereniging. 'Vrouwen zijn erg welkom'

14

25 jaar graven Kleine vondsten vertellen vaak de mooiste verhalen

Annetje Ottow stopt vroegtijdig als collegevoorzitter

Annetje Ottow stopt per 1 september na bijna vijf jaar als collegevoorzitter. In februari was ze aan haar tweede termijn begonnen. Ze zegt zich te willen inzetten voor duurzaamheid en natuurbescherming.

DOOR VINCENT BONGERS
FOTO MARC DE HAAN

Hoogleraar Rechten Ottow begon in februari 2021 in Leiden en is de eerste vrouwelijke voorzitter in de geschiedenis van de universiteit. Ze was daarvoor vice-voorzitter van het college van bestuur van de Universiteit Utrecht. De timing is opvallend want de universiteit heeft te maken met bezuinigingen van dertig miljoen euro en Ottow was pas net aan haar tweede termijn van vier jaar begonnen. Volgens een bericht op de website van de universiteit heeft Ottow besloten 'nieuwe wegen in te slaan en zich nog meer in te gaan zetten voor het beschermen van de natuur en aandacht vragen voor duurzaamheid'. Wat die wegen precies zijn, is nog niet duidelijk. 'Na een mooie periode is het tijd voor iets nieuws', meldt Ottow in het bericht. 'Het was een voorrecht om vanuit deze positie te kunnen bijdragen aan de verdere bloei van de universiteit.'

Ferd Grapperhaus, voorzitter van de raad van toezicht van de universiteit, laat weten dat Ottow 'de afgelopen vijf jaar belangrijke verbeteringen op di-

verse vlakken heeft weten te bewerkstelligen. We zullen haar enthousiasme en inspirerend leiderschap gaan missen.' Ottow was onder andere verantwoordelijk voor de strategische koers van de universiteit, maar richtte zich ook op duurzaamheid en sociale veiligheid. Ze was binnen het college ook de woordvoerder rond de affaire Hofman, de hoogleraar Archeologie die zich samen met haar partner Menno Hoogland schuldig heeft gemaakt aan ongewenst en grensoverschrijdend gedrag. De universiteitsraad had overigens een negatief advies gegeven over de tweede termijn van Ottow, ont-hulde *Mare* afgelopen september. De raad had namelijk 'verontrustende signalen' ontvangen over Ottow: ze zou 'een moeilijke werkomgeving veroorzaken, met name voor ondergeschikten.' De raad van toezicht zette de herbenoeming toch door. Over een opvolger is nog niets bekendgemaakt. Een woordvoerder van de universiteit wilde Ottows besluit niet verder toelichten.

Raad vindt bezuinigingen 'overhaast en amateuristisch'

De universiteitsraad kraakt de bezuinigingsvoorstellen van werkgroep 'Andere Tijden'. Het proces verliep te snel, ondoorzichtig en er wordt meer gekort dan afgesproken. 'Je kunt personeel er niet uitgooien omdat je geen tijd hebt om een goed plan te maken.'

DOOR VINCENT BONGERS

Om de bezuinigingen van het kabinet op te vangen, moet de universiteit dertig miljoen besparen. Bezuinigingswerkgroep 'Andere Tijden' kreeg de opdracht van het college om een à twee miljoen van die besparingen te vinden in de universitaire begroting. Het werd drie miljoen. Het International Institute for Asian Studies (IIAS), de Academy of Creative and Performing Arts (ACPA) en het honours-onderwijs zijn de voornaamste slachtoffers en krijgen te maken met bezuinigingen die oplopen tot 50 procent van hun begroting. De universiteitsraad is zeer kritisch op die forse ingreep. 'Ik vind het te zwaar', zei Timothy de Zeeuw van personeelspartij LAG tijdens de raadsvergadering maandag. 'Het college onderschat de waarde van de instituten voor de universiteit.' Bij de vergadering zaten vertegenwoordigers van de drie organisaties op de publieke tribune. De raad moet een advies aan het college geven over de besparingen. 'Het gaat heel hard en snel', vond Joost Augusteijn (LAG). 'De instituten moeten de kans krijgen om alternatieven in te dienen. Je moet ze daar de ruimte voor geven, dat kan door

minder te snijden.' Ook vond Augusteijn het kwalijk dat de organisaties niet zijn betrokken bij het opstellen van de plannen. 'Dat is gewoon amateuristisch bestuur.' De bezuinigingen zijn hoger dan aangekondigd. Het college wil zo 'meer ruimte scheppen in de organisatie'. De raad wil weten waarom. De Zeeuw: 'Ik vind het onterecht om dat af te wentelen op deze drie organisaties.' Agur Sevink van personeelspartij UB: 'We kunnen best schrijven dat we dit afkeuren.' De raad wil dat het college het bij een à twee miljoen houdt. 'En als het daarvan wil afwijken moet daar een heel goede reden voor zijn', stelde Jasmijn Loggers van studentenpartij PBMS. 'We weten dat het college altijd te negatief begroot en dat het dan uiteindelijk meevalt', aldus Floske Spijksma (UB). Ook zij vond dat er te veel haast is gemaakt. Het advies van de werkgroep is in zes weken opgesteld omdat het college het wilde meenemen in de Kadernota: de financiële plannen van de universiteit voor de komende jaren. 'Je kunt personeel er toch niet uitgooien omdat je geen tijd hebt om een goed plan te maken? Ik begrijp daar helemaal niets van.' De raad vond dat het college veel te weinig oog heeft voor de impact van de bezuinigingen op de academische gemeenschap. 'Bij Geesteswetenschappen is de Azie-connectie bijvoorbeeld zo belangrijk. Je moet daar goed over nadenken', vond Augusteijn. De Zeeuw: 'Nationaal en internationaal is er verbazing over de bezuinigingen op het IIAS. Het college kijkt alleen boekhoudkundig naar de situatie. Ik vind dat we daar hard tegenin kunnen gaan. Speerpunt van de universiteit is internationaal verbinden en dat doet het IIAS juist.' Grote twijfels zijn er ook over de bezuinigingen op ACPA: wegen die op tegen de baten die mogelijk verloren gaan, zoals de promotiebonussen? De raad wil verder weten of het college

'voornemens is de samenwerking met ACPA geheel te beëindigen of dat er wordt gekeken naar een alternatieve vorm van samenwerking'. 'We hebben veel zorgen', aldus Michel Vermeer van studentenpartij DSP-SC. 'Er zijn veel argumenten waaruit blijkt dat deze bezuinigingen averechts gaan werken. Om die reden geven we een negatief advies.' Op 2 juni spreekt de raad met het college over de bezuinigingsplannen. Maandag was er al een raadsverleg met het college over de Kadernota. In deze financiële plannen staat dat bovenop de bezuiniging van dertig miljoen nog 2,5 miljoen aan extra besparingen worden doorgevoerd. Waarop bezuinigd wordt, is nog niet bekend. Hoewel de universiteit fors snijdt, valt de schade in Leiden relatief mee, vertelde vice-collegevoorzitter Timo Kos tijdens de vergadering. De universiteit verdient namelijk goed aan erpacht uit grondbezit. 'Dat is heel gunstig vergeleken met andere universiteiten. Onze opgave is minder zwaar. We hebben eigenlijk een tekort van vier miljoen in de begroting van het komend jaar. Maar de aanvullende besparing is 2,5 miljoen. We hebben anderhalf miljoen gevonden door een aanpassing in de erpachtconstructie. Daar zit misschien nog wel meer in.' Augusteijn vroeg of het nodig is om nog meer te besparen. 'De trend is dat er tekorten worden verwacht in de begroting en dat dat uiteindelijk niet zo uitpakt. Het gevaar is dat we nu te diep snijden in de organisatie. Hoe voorkom je dat?' 'We begroten best conservatief', erkende Kos. 'Pas in de loop van het begrotingsjaar weten we of we bepaalde zaken vergoed krijgen van het ministerie. Meestal gebeurt dat wel, maar niet altijd. Dat is nu het geval met de zogeheten prijsbijstelling, die krijgen we slechts voor de helft. Die is afgeroomd voor de finan-

ciering van de komst van Amerikaanse wetenschappers.' Conservatief budgetteren is dus het gevolg van politieke onzekerheid. 'We hebben eerder al prudent begroot en dat werkt bij de huidige bezuinigingen in ons voordeel. Maar ik ben het met je eens, we zijn wel heel prudent. Er zijn wat potjes waar ik nog naar wil kijken, al is er heel weinig speelruimte.' Collegevoorzitter Annetje Ottow: 'Ook wat betreft de bezuinigingen zijn we voorzichtig, we drukken niet heel hard het gaspedaal in.' Kos: 'Dat maakt de bezuinigingen die we wel doorvoeren uiteraard niet minder pijnlijk.'

Oproep: gebruik begrijpelijke taal

Citaat uit de Kadernota, met daarin de financiële plannen van de universiteit voor de komende jaren: 'Wij gaan er voorsnag vanuit dat de rijksbijdrage tot die tijd taakstellend zal worden verlaagd middels een uniforme bijstelling van het studentgebonden tarief (voor het geheel wo). Ergo: de specifieke taakstelling ocw voor internationalisering wordt de eerstkomende jaren als het ware omgezet naar een algemene besparingstaakstelling voor het wo.' Maar wat staat hier nu eigenlijk? Personeelspartij UB vindt dat de universiteit vaak gebruik maakt van 'verhullend taalgebruik'. Daarom komt de partij met het initiatiefvoorstel waarin het het college van bestuur oproept 'begrijpelijke taal' te gebruiken en 'bestuurlijk jargon te vermijden'. Het delen van documenten met de raad en andere belanghebbenden 'is vooral effectief als deze do-

cumenten helder, bondig, leesbaar en begrijpelijk zijn', schrijft de partij. 'Nodeloos ingewikkelde formuleringen en veelvuldig gebruik van exclusief jargon kan verwarring scheppen over de reikwijdte van keuzes en voorgenomen besluiten. In het geval dat jargon niet te vermijden is, zou het in de regel vergezeld moeten gaan van een duidelijke toelichting.' 'Ik wil een gedicht maken met alleen maar strofen uit de Kadernota', zei Agur Sevink van UB. Tijdens de vergadering over de Kadernota kwam de raad nog met een taaltip. Het college gebruikt de term 'laaghangend fruit' voor snel te realiseren bezuinigingen. Sommige werknemers beschouwen deze term als vervelend. Het wekt de indruk dat wanneer er over hun werk wordt gesproken dat zij zelf als 'laaghangend fruit' worden gezien. Het college gaat op zoek naar een andere omschrijving.

'Ah, ik zie het al... Afgewezen op de persoonlijkheidstest'

In het omgaan met loopbaangerelateerde teleurstellingen raakte ik al geoeft lang voordat ik het probeerde te maken aan de academie. Toen ik als kind de eerste keer de vraag kreeg wat ik later wilde worden, luidde mijn antwoord: 'Geldophaler in kerk.' Een beroep had je immers om in het bezit te komen van cash, zo redeneerde ik, en de enige personen die ik ooit met mijn eigen ogen had zien slagen in die taak, waren de mannen in nette pakken die ik elke zondag met discrete vingers de muntjes op de hoeken van de houten kerkbanken in een rieten mandje zag vegen. 'Maar dat geld gaat naar de pastoor', antwoordden mijn ouders. 'Dan wil ik pastoor worden', kaatste ik terug. Mijn ouders wierpen elkaar een blik van verstandhouding toe. Vertel jij het haar?

Goed, de eerste droom lag aan duigen, maar niet getreurd. Er waren immers een heleboel dingen die ik leuk vond om te doen, en die ik in de toekomst misschien wel op een of andere manier zou kunnen valoriseren. Knutselen en dieren verzorgen bijvoorbeeld. Totaal onfeilbaar was ik op die vlakken niet – mijn cavia Soffie moest een kleine vergissing van mijn kant inzake haar waterbehoefte op een zonnige aprijldag helaas met de dood bekopen – maar in het algemeen was ik best bedreven in allerhande praktische arbeid, vond ik zelf. In groep acht werd me door meester Wim echter duidelijk gemaakt dat er twee soorten kinderen waren: kinderen met doehandjes en kinderen met denkhersentjes. Ik werd ingedeeld in die laatste categorie en moest dus naar

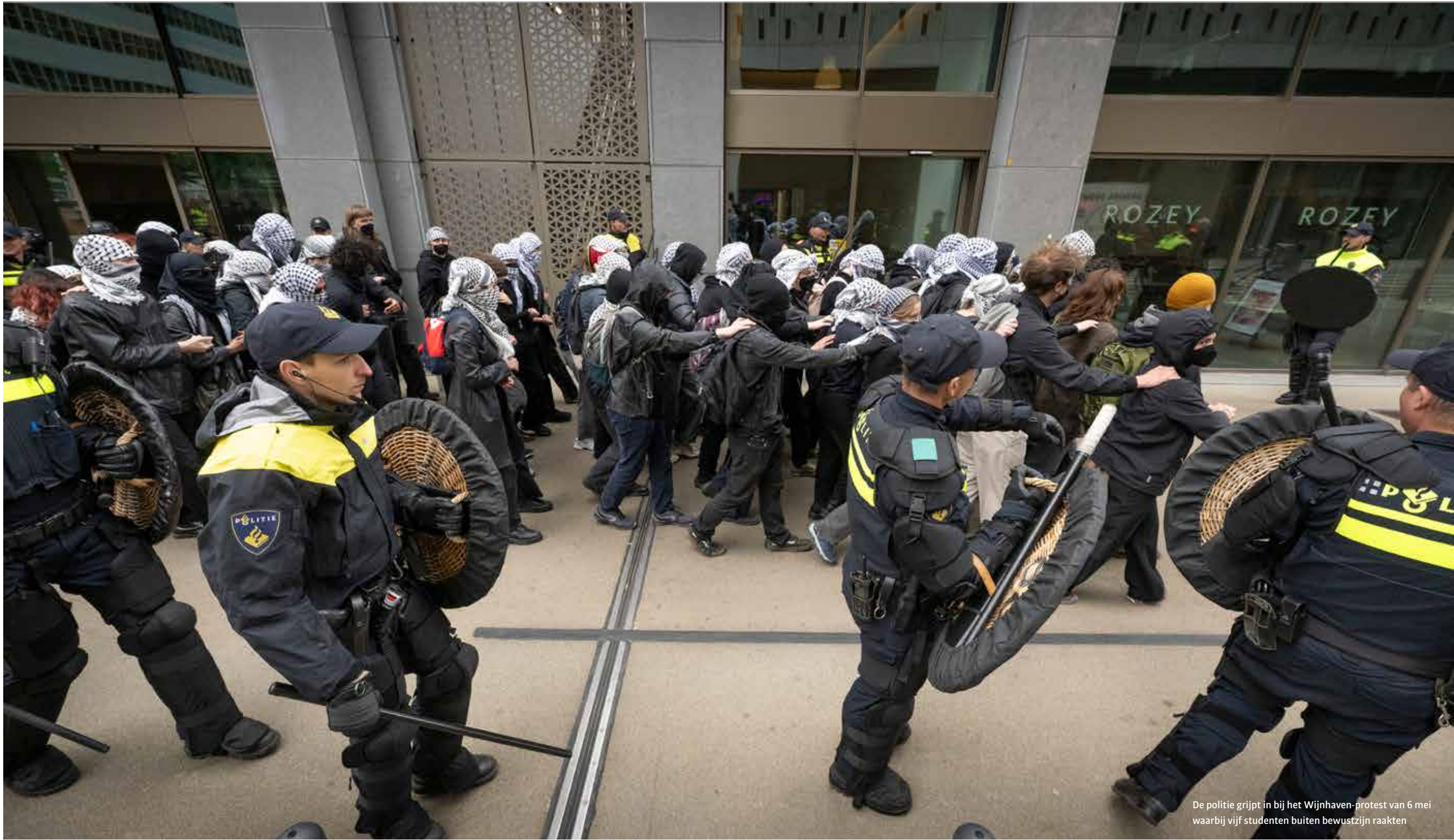
het gymnasium. Geen carrière in de diervverzorging voor Josette. Vooruit dan maar, daar ging ik, en op school deed ik het inderdaad uitstekend. Maar ik wilde ook graag een zakcentje verdienen (dat *CosmoGirl!*-abonnement betaalt zichzelf niet), dus nam ik een bijbaan als serveerster bij een hotel-restaurant in Valkenburg aan de Geul. Het werd een grote blamage. Krap dertien maanden en een ontzagwekkende hoeveelheid gesneuveld glas- en porseleinenwerk verder, hing ik tot opluchting van de baas mijn schortje aan de wilgen.

'Unfortunately', staat er in de zoveelste e-mail. '278 applicants... not selected'

Ik had mijn les wel geleerd en na het eindexamen toog ik met mijn denkhersentjes naar de universiteit voor een lekker theoretische studie in de politieke wetenschap. Vol zelfvertrouwen solliciteerde ik vervolgens voor het Rijkstrai-neeprogramma, om ambtenaar te worden ergens op een ministerie. Na de eerste ronde aan selectietoetsen kreeg ik een generieke e-mail: 'zorgvuldig gekeken naar de kandidaten... groot aantal aanmeldingen... niet uitgenodigd voor deelname aan de verdere selectieprocedure...' Er stond een telefoonnummer bij dat je kon bellen voor nadere toelichting. 'Even opzoeken, Daemen met a e... Ah, ik zie het al. U bent afgewezen op de persoonlijkheidstest.' Met een karakter als het mijne ben je kennelijk ongeschikt voor een bestaan als ambtenaar. Was dat een belediging of een compliment? Niet te lang bij stilstaan, gewoon doorsolliciteren. Bij Universiteit Leiden wilden ze me gelukkig wel hebben, eerst voor een promotieplek, later voor een postdocpositie en daar zit ik nu nog even goed. Maar postdocs zijn maar tijdelijk, en dus is het schrijven geblazen op elke universitair-docentvacature die ik zie langskomen. Afgelopen maandag, e-mail van professor.professorson@cool.university.nl: 'unfortunately... 278 applicants... not selected...' Ach, professor, ik ben het gewend. De katholieke kerk, de Rijksoverheid en vele anderen gingen u voor. Ik zet het erbij als kernkwaliteit op mijn cv: 'kan goed omgaan met teleurstellingen'. En blijmoedig schrijf ik voort.

Josette Daemen is postdoctoraal onderzoeker aan het Instituut Bestuurskunde van Universiteit Leiden

De politie grijpt in bij het Wijnhaven-protest van 6 mei waarbij vijf studenten buiten bewustzijn raakten

Joodse studenten: waarom worden we neergeknuppeld?

De universiteit claimt dat strenge beveiliging nodig is om Joodse studenten te beschermen. Maar, zo vragen drie Joodse demonstranten zich af: waarom krijgen wij dan klappen (en botbreuken)? ‘Ze gebruiken ons als excuus om etnisch te profileren.’

DOOR MARK REID
FOTO TACO VAN DER EB

‘W e maakten gebruik van ons grondrecht om te demonstreren, en toen was er plots echt een heel grote politiemacht: honden, een helikopter, een aanhoudingseenheid. Ik kon alleen maar denken: hoeveel belastinggeld wordt er nu uitgegeven aan studenten die vragen of we alsje-alsjeblijft kunnen stoppen met het steunen van genocide?’ Student Isaac demonstreerde twee weken geleden bij het Wijnhavengebouw samen met Amit en Daniël* tegen de academische banden met Israël toen agenten op hen begonnen in te slaan. Amit vertelt dat hij nog steeds last heeft van zijn schouder. Isaac toont een filmpje van een agent die herhaaldelijk op hem inslaat en laat zijn gespalkte arm zien. ‘Toen ik mijn hoofd probeerde te beschermen, brak hij mijn arm.’ Alle drie werden ze aangehouden. Maar ondanks alle weerstand vanuit de universiteit, politiek en politie zeggen ze vast te blijven houden aan hun overtuiging. Wat de studenten naast het politiegeweld nog meer verontrust, is de houding van de universiteit. Niet alleen weigert het college van bestuur volgens hen serieus op de vragen van de demonstranten in te gaan, de universiteit gebruikt de aanwezigheid van Joodse studenten als excuus voor het strenge beveiligingsbeleid. Isaac: ‘We willen dat de universiteit een academisch boycot instelt tegen Israël. De reden waarom wij als studenten deze middelen gebruiken — mobiliseren, verstoren en bezetten — is omdat we zien dat de universiteit tijd aan het rekken is.

Toen Rusland Oekraïne binnenviel, was er meteen een boycot. Banden werden verbroken, institutionele samenwerkingen werden gestopt, onderzoek werd beëindigd. ‘Maar als het om Israël en Palestina gaat is het opeens anders. Pas als het protest te groot is om te negeren wordt er een of andere commissie gevormd. Niemand weet wat daar gebeurt en zo zijn we weer anderhalf jaar verder.’ Daniël: ‘In een veiligheidsrapport dat de universiteit heeft op laten stellen staat dat de aanwezigheid van Joodse studenten alleen al een risico vormt voor de veiligheid omdat zij een doelwit zouden zijn, en dat studenten die “*From the river to the sea*” roepen loyaal zouden zijn aan terroristen. Dat is gestoord.’ Amit: ‘Toen ik de dag na het protest op de universiteit was voelde ik me niet veilig omdat er zo veel politie en beveiliging rondliep, zogenaamd om de Joodse studenten en medewerkers te beschermen. Ik ging die dag weer in dezelfde kleren naar de campus toe. Ik werd pas laat op de avond vrijgelaten door de politie en ik woon niet in Den Haag, dus ik kon niet meer naar huis om schone kleren te halen. Ik voelde me toen wel bekeken.’ Isaac: ‘Historisch gezien is Europa het meest antisemitische continent. Er is een reden dat de holocaust hier plaatsvond. Zoiets is in Palestina niet gebeurd. Het is zo bizar dat de sfeer is omgeslagen van Joodse mensen als haatobject naar Joodse mensen als object dat moet worden beschermd, en dat dat daarom als rechtvaardiging dient voor het politiegeweld tegen studenten en het beveiligingsapparaat van de universiteit. Wij worden zo nog steeds als “de ander” neergezet.’ Daniël: ‘Ik merk in de dagelijkse omgang op de universiteit helemaal niks van antisemitisme. En ik verberg echt niet dat ik Joods ben, ook voordat de protesten begonnen niet. Dus voor ons is het extra vreemd dat de

*De namen van Isaac, Amit en Daniël zijn gefingeerd. Hun echte namen zijn bekend bij de redactie

‘Nee, Universiteit Leiden, je doet dit niet uit mijn naam’

universiteit in haar beleidsdocumenten praat over het beschermen van Joodse studenten. Ze gebruiken ons voor iets waar wij niet achter staan.’ Isaac: ‘Het is ongehoord dat de universiteit undercover beveiligers inzet om haar eigen studenten te bespioneren en hun spullen te doorzoeken. Als je je daar niet tegen verzet, raakt het genormaliseerd en zal het alleen maar verder escaleren. Ik denk dat wij als Joodse studenten een morele verantwoordelijkheid hebben om te zeggen: “Nee, Universiteit Leiden, je doet dit niet uit mijn naam. Je gebruikt ons alleen als excuus om etnisch te profileren.” Het is een schaamteloze minachting van alles waar de universiteit voor zegt te staan. Bolwerk van vrijheid? Ik heb die vrijheid aan den lijve ondervonden toen de politie optrad.’ Amit: ‘Als anti-zionist en iemand die zich wél uitspreekt tegen genocide vind ik het absurd dat de demonstranten de schuld krijgen van de toename van antisemitisme. Als er een wereldwijde toename is in antisemitisme komt dat omdat de enige Joodse staat ter wereld een genocide aan het plegen is. Die genocide is zelf ook antisemitisch, want de Palestijnen zijn ook een semitisch volk, net als de Joden.’ De universiteit heeft aangekondigd om op 27 mei een bijeenkomst te organiseren om in gesprek te gaan over ‘de impact die deze gebeurtenis heeft op het gevoel van veiligheid van medewerkers en studenten, maar ook over de ruimte die we hebben om onze stem te laten horen en te demonstreren’. De drie studenten hebben moeite de oproep serieus te nemen. Isaac: ‘Het is weer een soort vertragingstactiek. De universiteit verzet zich al heel lang tegen het verbreken van banden met Israël en heeft eerder studentenbijeenkomsten over Palestina gedwarsboemd. Er zijn Joodse studenten die ook zionist zijn, Israël steunen en proberen te vergoelijken wat er nu in Gaza gebeurt. De universiteit doet alsof zij het geheel van het Jodendom vertegenwoordigen. Ik als Joods persoon vind het verwerpelijk dat onze hele identiteit gelijkgescheld wordt met een staat die pas in de jaren veertig is ontstaan.’ Daniël: ‘De Joodse identiteit is vijfduizend jaar oud en voor het overgrote deel was stateeloosheid daar een onderdeel ervan. Dus waarom is dat Israël nu dan opeens een integraal deel van onze identiteit? Dat is niet het Jodendom waar ik trots op ben, dat is zionisme. Dat is een heel specifiek politiek project dat niks met mij of mijn familiegeschiedenis te maken heeft.’ Isaac: ‘De universiteit probeert een narratief te scheppen van rabiaat antisemitische demonstranten die een bedreiging vormen voor Joden, terwijl er letterlijk neonazi’s rondmarcheren door Europa. Dát zijn de mensen die een bedreiging vormen voor mij.’ Daniël: ‘Mensen en politici die anders helemaal niet zo’n probleem hebben met nazi’s of extreemrechts gebruiken nu antisemitisme als een middel om pro-Palestijnse stemmen te onderdrukken.’ Amit: ‘Deze onveiligheid is niet uniek voor Leiden. Een dag na onze demonstratie was er ook een actie bij de Radboud Universiteit waar een student flink is toegetakeld door een politiehond. We zien dat over de hele wereld studenten die demonstreren voor Palestina worden neergeslagen. In Duitsland en de VS worden wetten gemaakt die kritiek op Israël verbiedt.’ Daniël: ‘Wat dat betreft denk ik niet dat je als Joodse student meer risico loopt dan een niet-Joodse student. We hebben vooral gezien dat je gevaar loopt als je pro-Palestijns bent. Eerlijk, ik voel me op dit moment het veiligst bij de demonstranten die van antisemitisme worden beschuldigd.’

‘Hebben jullie de videobeelden niet gezien?’

Dat universitaire bestuurders in hun reacties zwegen over het politie-optreden bij het Gaza-protest van 6 mei en alleen de demonstranten veroordeelden, leidt tot verontwaardiging. ‘Dat mensen worden geslagen is echt vreselijk.’

DOOR MARCIËLLE VAN DER KRAAN EN SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

Bij die demonstratie zijn studenten met wapenstokken op hun hoofd geslagen en zijn zeker vijf studenten bewusteloos geraakt. Boze studenten van FGGA hebben een brief geschreven aan het college van bestuur over de manier waarop zij heeft gecommuniceerd over het gewelddadige politie-optreden. De briefschrijvers uiten hun woede over de inhoud van het statement waarin het college het politie-optreden niet veroordeelde, maar schreef ‘geschrokken’ te zijn ‘van de confrontaties op straat tussen een deel van de demonstranten en de politie waarbij de politie demonstranten heeft aangehouden op verdenking van vernielingen’. De briefschrijvers vragen zich af of het bestuur wel weet wat er precies is gebeurd. ‘Hebben jullie de videobeelden niet gezien? Groepen studenten, die gewoon op straat stonden, werden in elkaar geslagen door de oproerpolitie. Ik raad u dringend aan de talloze online circulerende video’s te bekijken waarin u de wapenstokslagen kunt zien die uw studenten bewusteloos maakten. Ze werden niet “onwel” of gewond; ze werden aangevallen door een gewelddadige politiemacht met de duidelijke opdracht om te verwonden en te intimideren.’ De studenten besluiten de brief door zich af te vragen of het college ‘op een dag, als uw kinderen of kleinkinderen de beelden zien’ haar ‘stilzwijgen kan rechtvaardigen’. Ook in de faculteitsraadvergadering van FGGA kwam het politiegeweld onlangs aan bod. ‘Wat ik miste in het statement van het faculteitsbestuur’, zei raadslid Nikkie Ikani, ‘is dat ook het geweld door de politie als intimiderend is ervaren. Nu lag de nadruk op de onrust die de demonstraties hebben veroorzaakt en dat dat als intimiderend is ervaren. We kregen allemaal filmpjes door waarop te zien is hoe de politie op studenten stond in te slaan. Dat raakte mij, en ook anderen. Het was jammer om dat niet terug te lezen.’ ‘Point taken’, reageerde decaan Koen Caminada. ‘Er was geen reden voor ons om dat niet te doen. Ik weet niet of we het woord “politiengeweld” hadden gebruikt, maar wel “politie-inzet” en “intimiderend”. Geweld heeft ook iets normatief en ik wil echt de proportionaliteit daarvan aan de burgemeester en het college van bestuur laten.’ Dat het politie-optreden niet werd genoemd in het statement van het faculteitsbestuur, heeft volgens Caminada te maken met tijdsgebrek. ‘We kregen het centrale bericht rond zes uur en iets over zes moet die nieuwsbrief eruit. Dus dat statement hebben we in een minuutje geschreven. Dat is geen excuus, maar ik geef even aan hoe dat gaat.’ Vice-decaan Maarja Beekens bevestigde dat het faculteitsbestuur aanvankelijk van plan was om wel het politieoptreden te benoemen. Volgens de decaan is het laatste wat het faculteitsbestuur wil, dat er confrontaties plaatsvinden waarbij studenten gewond raken. ‘Wij zijn echt 24/7 bezig om de universiteit beter te maken, mensen te laten studeren, onderzoek te laten doen. Dat is iets wat we als bestuur ook echt leuk vinden om te faciliteren. Het allerlaatste wat je wil is dat er een confrontatie plaatsvindt waar mensen geslagen worden. Dat is gewoon echt vreselijk.’ Op 27 mei vindt in Den Haag een bijeenkomst plaats waarbij studenten, medewerkers en actiegroepen met elkaar in gesprek gaan over de impact van het protest op 6 mei. Caminada: ‘We gaan even kijken hoe we met elkaar omgaan op de campus rondom protesten.’ Ook de universiteitsraad heeft schriftelijke vragen gesteld en wil van het college weten ‘waarom zij haar eigen studenten blootstelt aan excessief politiegeweld, terwijl zij enkel gebruikmaken van hun grondrecht op demonstratie’. De raad vraagt ook of het college bereid is ‘de politie duidelijk te maken dat dit soort excessief geweld tegen Leidse studenten onacceptabel is’. Ook is er nog een hele reeks vragen gesteld over huisregels voor protesten, het veiligheidsbeleid, de inzet van undercover beveiligers en waarom de universiteit ‘democratie als extremistisch’ ziet. Israël-Gaza komt ook aan bod: of het college bereid is ‘om met onmiddellijke ingang de banden met Israëlische instituties die bewezen banden met Israël Defense Forces hebben, stop te zetten’.

Hoe potjes plotseling werden bevroren

Om een gat in de begroting te dichten nam het instituut psychologie een draconische maatregel: het bevroor de zogeheten inverdiende gelden van onderzoekers. Het leidt tot veel frustraties en onzekerheid. ‘Mijn onderzoek ligt al maanden stil.’

Het is juli 2024 als er bij het instituut psychologie onrust en verwarring ontstaat: een deel van het persoonlijke onderzoeksgeld van wetenschappers is plotseling bevroren. Het gaat om zogeheten inverdiende gelden. Deze neveninkomsten hebben universitair onderzoekers gekregen door bijvoorbeeld lezingen en cursussen te geven of een boek te schrijven. Het gaat om activiteiten die soms binnen werktijd worden uitgevoerd, maar veel vaker in de eigen tijd. Medewerkers kunnen ervoor kiezen om dit geld op de eigen rekening te laten storten, maar dan betalen ze er ruim de helft belasting over. Als ze het budget in het potje inverdiende gelden bij de universiteit steken, dragen ze een kleiner bedrag af aan de universiteit, zo'n vijftien procent. De rest van het geld kunnen ze zelf uitgeven, bijvoorbeeld aan het inhuren van student-assistenten, het financieren van onderzoek waarvoor geen beurs is, het aanvullen van beuzengeld, maar bijvoorbeeld ook het organiseren van uitjes voor het team. Toen het instituut psychologie afgelopen zomer onverwacht in zwaar weer raakte, vanwege een gat in de begroting van 1,2 miljoen euro, werden de inverdiende gelden van de ene op de andere dag bevroren. Medewerkers konden er niet meer bij. Negen maanden later weten onderzoekers nog steeds niet zeker of – en wanneer – ze dit geld terugkrijgen. Dat leverde verwarring op, vertelt hoogleraar cognitieve psychologie Mariska Kret. ‘Ik heb 25.000 euro opgespaard door lezingen en workshops te geven, in het weekend en 's avonds. Ook heb ik onderwijs gegeven bij biologie. En er stond ook geld op van een andere universiteit, bedoeld voor een samenwerking. ‘Ik had daar plannen voor. Ik heb een groot lab. Ik had bijvoorbeeld een onderzoeksproject opgezet met honden en eye-tracking. Daar had ik geen financiering voor, dus ik betaalde het met die inverdiende gelden. Dat project ligt nu al maanden stil. Het is heel demotiverend dat het zo loopt. Ik had een promovendus willen verlengen met dit geld, dat is niet doorgegaan.’ ‘Het heeft tot veel frustratie geleid bij medewerkers’, zegt

‘Ik had 25.000 euro gespaard door ’s avonds en in het weekend lezingen te geven’

universitair hoofddocent Michiel van Elk, die zelf moet toezien hoe zijn potje van 8000 euro werd bevroren. ‘Ik gebruikte het geld bijvoorbeeld voor het aanstellen van een PhD of postdoc. Een beurs alleen is daar meestal niet genoeg voor. Het is nu lastiger om de *matching*, de eigen financiële bijdrage bij beursaanvragen, rond te krijgen. Ik bestrijd niet dat de universiteit juridisch gezien in haar recht staat. De implicatie is nu dat we niet meer bij ons geld kunnen, maar de communicatie is verre van transparant verlopen. Daarom kwam het als onaangename verrassing.’ Kret had geen idee dat de gelden officieel toebehoren aan de universiteit. Kret: ‘Dat is nooit gecommuniceerd. Ook dat er vijftien procent *overhead* vanaf ging, wist ik vooraf niet. Ik ontdekte dat gewoon ineens toen ik mijn budgetten checkte. Er is mij nooit verteld dat ze dit konden doen. Dat ze aan beurzen niet kunnen komen, en aan inverdiende gelden wel. Veel mensen laten het geld nu toch maar op hun persoonlijke rekening uitkeren. Maar ik vind dat jammer, ik wil het juist gebruiken voor onderzoek.’ Na de ontsane onrust stuurde het instituutsbestuur een mail, waarin het uitlegde hoe de inverdiende gelden in de begroting worden meegenomen. Ook werden er inloopbijeenkomsten georganiseerd. In de mail staat: ‘Allereerst is er nooit helder met individuele werknemers gecommuniceerd over hoe de universiteit met deze gelden omgaat. [...]

Wanneer medewerkers extra inkomsten genereren, wordt dit op een inverdiende gelden-rekening gestort. Wanneer deze gelden aan het einde van het kalenderjaar niet zijn uitgegeven, wordt dit bedrag gezien als budgetoverschot en toegevoegd aan de algemene reserves van het instituut. [...] Door de inverdiende gelden te bevroren die voor 1 juli zijn verdiend, blijven ze onderdeel uitmaken van onze reserves en zo voorkomen we dat onze financiële situatie slechter wordt en we (nog) meer moeten bezuinigen.’ Sindsdien, inmiddels negen maanden later, is er amper over gecommuniceerd, zeggen de onderzoekers, en blijft de onzekerheid voortduren. De faculteitsraad heeft inmiddels een brief gestuurd naar het faculteitsbestuur. ‘We schrijven dat we niet akkoord gaan met de begroting voor komend academisch jaar, tot er meer duidelijkheid is over wat er gebeurt met die inverdiende gelden’, zegt raadslid en universitair hoofddocent bij psychologie Gert-Jan Lelieveld. ‘We vragen om duidelijkheid over de termijn van de bevroering, en stellen voor om een deel van het geld toch beschikbaar te stellen, met mogelijk een bepaalde drempel hiervoor. We worden als psychologie extra voor de bus gegooid, nu de internationale bachelor waarschijnlijk ook opgeheven wordt: het minste wat ze nog kunnen doen, is die inverdiende gelden teruggeven.’ Desgevraagd laat het instituutsbestuur weten dat de besissing om budgetten te bevroren is genomen door het faculteitsbestuur. Directeur bedrijfsvoering Egon Houben en hoofd financiën van de Faculteit Sociale Wetenschappen Rob van Amsterdam willen dat telefonisch toelichten. Het totaalbedrag van de inverdiende gelden ligt rond de 550.000 euro, ingebracht door 108 medewerkers, vertelt Van Amsterdam. Per medewerker is precies bekend om hoeveel budget het gaat, zodat hetzelfde bedrag weer vrijkomt als de gelden worden ontdooid. Maar dat zal waarschijnlijk nog een paar jaar duren, vervolgt hij. ‘Zoals het er nu uitziet, blijft het geld in ieder geval tot 2029 bevroren. De algemene reserve is een surplus, dat wordt gebruikt om balans aan te brengen in de begroting.’

Maar als dat surplus niet terugkomt, komt het geld dus ook niet meer vrij. Voor schrijnende gevallen geldt een uitzonderingsbeleid, zegt Houben. ‘Als mensen niet zo goed in staat zijn zomaar hun potje aan te vullen, en nu in de problemen zitten, kunnen ze dat aankaarten bij het instituutsbestuur, dat beoordeelt per geval of er eerder geld vrijgegeven kan worden.’

Hoe kon het dat medewerkers geen weet hadden van deze maatregel? Houben: ‘In goede tijden kraait hier geen haan naar. We nemen de inverdiende gelden niet mee in de begroting, maar ze zijn wel onderdeel van de algemene reserve van het instituut.’ Van Amsterdam: ‘Er bestaat nog geen faculteitsbreed beleid voor. Maar in de regeling die het instituut psychologie in 2019 opstelde staat wel het zinnetje: “Middelen op een inverdiende gelden-nummer zijn onderdeel van de financiën van een instituut.” Maar ik begrijp goed dat dat niet duidelijk is voor medewerkers die niet zo thuis zijn op het gebied van financiën.’

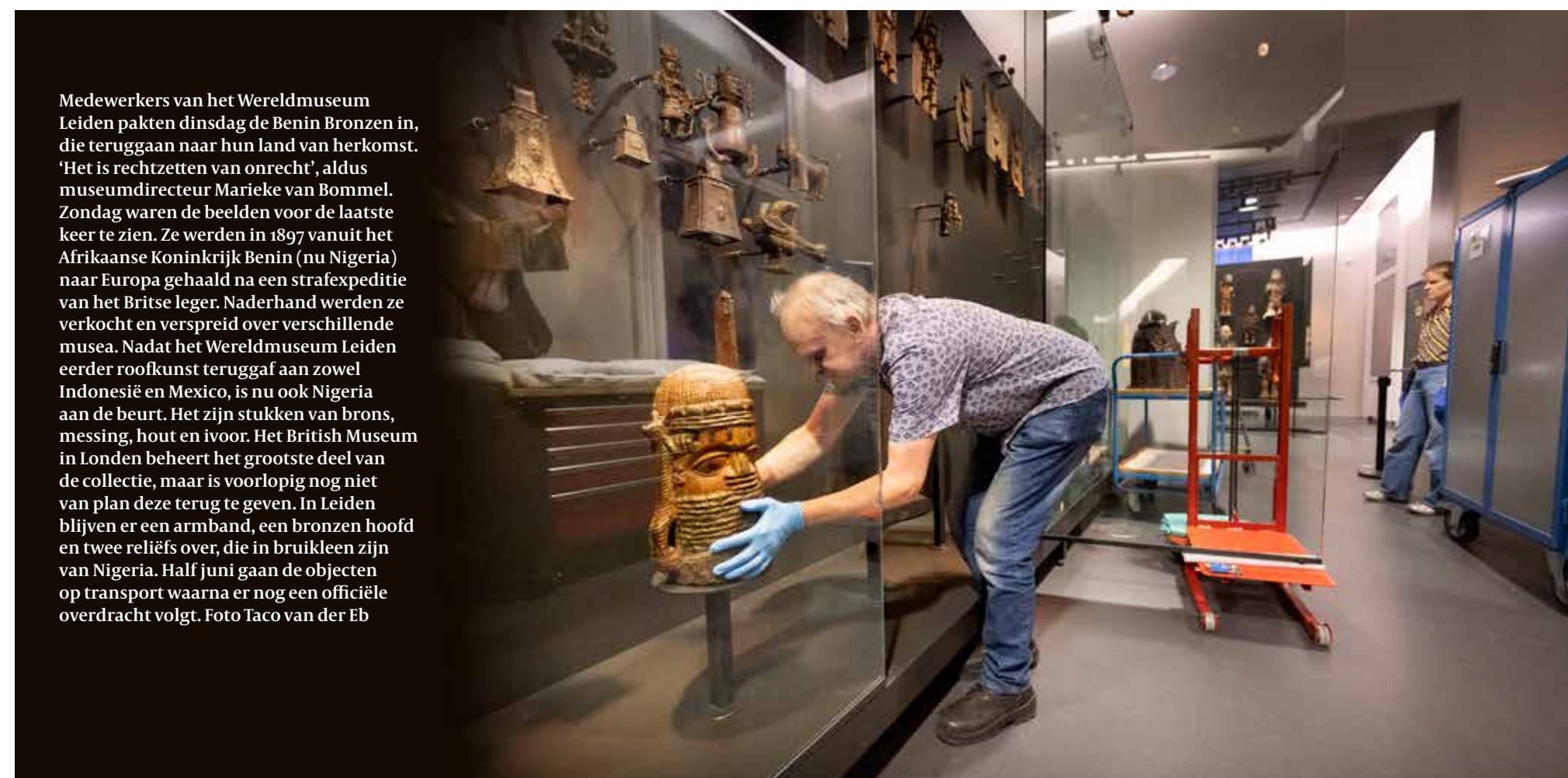
Inverdiende gelden die na 1 juli 2024 zijn ingebracht, kunnen wel gewoon weer gebruikt worden. Kan de faculteit garanderen dat deze gelden niet ook worden bevroren? Van Amsterdam. ‘Het streven is om het niet te doen, maar ik heb geen glazen bol. Ik kan geen garanties geven. Het kan zijn, als er nog een bezuinigingsronde uit Den Haag komt, dat je de hele algemene reserves moet korten.’

Kunnen medewerkers dan niet beter hun geld op de persoonlijke rekening laten storten? Van Amsterdam: ‘Dat is een risico.’ Houben: ‘In welke tijd geld verdiend wordt, is niet zwart op wit te zeggen. We willen zorgen dat vooraf al transparant is: wat is je eigen tijd, en wat is tijd van de baas?’ ‘Het faculteitsbestuur werkt daarom aan faculteitsbreed beleid over inverdiende gelden. Dit wordt voor de zomer met de faculteitsraad besproken.’

‘We begrijpen dat die onzekerheid vervelend is’

Een dag voor publicatie van dit artikel heeft het instituutsbestuur een mail naar de medewerkers gestuurd. Ze schrijven hierin: ‘Zoals eerder toegezegd, blijven we jullie regelmatig informeren over de financiële situatie van het Instituut Psychologie. In de afgelopen periode heeft onze communicatie vooral in het teken gestaan van de ontwikkelingen rond de IBP/WIB (de internationale bacheloropleiding psychologie die de universiteit wil schrappen, en de Wet Internationalisering in Balans, *red.*). Dat heeft er helaas toe geleid dat we andere zaken, zoals deze update over de inverdiende gelden, nog niet eerder hebben gedeeld terwijl dat wel de bedoeling was. ‘Omdat er op dit onderwerp nog altijd vragen bestaan en omdat er zeer waarschijnlijk donderdag 22 mei een artikel over verschijnt in *Mare*, willen we jullie vandaag via deze weg als nog rechtstreeks informeren. ‘In de zomer van 2024 kondigden we het bevroren van de inverdiende gelden aan [...]. Destijds konden we nog niet zeggen hoe lang de maatregel zou gelden. We begrijpen dat die onzekerheid vervelend is en dat collega's hier vragen over hebben. Op basis van de meerjarenbegroting 2025-2029 moeten we helaas concluderen dat er in deze periode geen ruimte zal zijn om het saldo van de inverdiende gelden aan te spreken [...]. ‘We realiseren ons dat dit voor sommige collega's een teleurstelling zal zijn. Zeker voor wie op deze middelen had gerekend. Tegelijk willen we benadrukken dat dit besluit zorgvuldig is genomen, met als doel om grotere en pijnlijkere ingrepen in de toekomst te voorkomen.’ Het bestuur vervolgt: ‘Wat wel onveranderd blijft: nieuwe inkomsten die verworven worden ná 1 juli 2024 zijn vrij besteedbaar. Deze vallen buiten deze maatregel en worden apart gereserveerd om ze te beschermen tegen toekomstige bevroering.’ Maar die bewering klopt niet, bevestigt directeur bedrijfsvoering Egon Houben desgevraagd. ‘We doen ons uiterste best om deze gelden niet aan te spreken, maar we kunnen geen garantie geven, zoals Rob van Amsterdam ook al aangaf.’ Als de faculteit in financieel nog zwaarder weer raakt, kan het dus zijn dat een groter deel van de algemene reserves wordt aangesproken. De brief concludeert: ‘Tot slot erkennen we dat de regels rond de inverdiende gelden en de mogelijkheid tot bevroering in tijden van financiële nood in het verleden niet helder zijn gecommuniceerd. Dat nemen we onszelf ook kwalijk. Samen met de faculteit wordt gewerkt aan een document waarin deze regeling duidelijk en transparant wordt vastgelegd, zodat hierover in de toekomst geen misverstand meer kan ontstaan.’

Benin Bronzen verlaten Leiden en keren terug naar Nigeria

Medewerkers van het Wereldmuseum Leiden pakten dinsdag de Benin Bronzen in, die teruggaan naar hun land van herkomst. ‘Het is rechtzetten van onrecht’, aldus museumdirecteur Marieke van Bommel. Zondag waren de beelden voor de laatste keer te zien. Ze werden in 1897 vanuit het Afrikaanse Koninkrijk Benin (nu Nigeria) naar Europa gehaald na een strafexpeditie van het Britse leger. Naderhand werden ze verkocht en verspreid over verschillende musea. Nadat het Wereldmuseum Leiden eerder roofkunst teruggaf aan zowel Indonesië en Mexico, is nu ook Nigeria aan de beurt. Het zijn stukken van brons, messing, hout en ivoor. Het British Museum in Londen beheert het grootste deel van de collectie, maar is voorlopig nog niet van plan deze terug te geven. In Leiden blijven er een armband, een bronzen hoofd en twee reliëfs over, die in bruikleen zijn van Nigeria. Half juni gaan de objecten op transport waarna er nog een officiële overdracht volgt. Foto Taco van der Eb

Tentamens gaan door, ondanks NAVO-top

Studenten hoeven zich tijdens hun (her)tentamens geen zorgen te maken over drukte door de NAVO-top, zegt het bestuur van de Faculty of Governance and Global Affairs (FGGA). Voor noodgevallen zijn er hotelkamers beschikbaar.

DOOR MARCIËLLE VAN DER KRAAN

Tijdens de NAVO-top, op 24 en 25 juni in Den Haag, adviseert Rijkswaterstaat weggebruikers om de Randstad te mijden. Ook in het openbaar vervoer zal het drukker zijn dan normaal, maar het blijft wel groten-deels beschikbaar.

'Toch gaan de tentamens, voornamelijk hertentamens, gewoon door', zei faculteitraadslid Jens Mekking. 'Hoe is die afweging gemaakt?'

'We zijn er heel fanatiek mee bezig', antwoordde decaan Koen Caminada. 'Het merendeel van de tentamens vindt plaats in de Broodfabriek in Rijswijk. Ze zeggen wel dat je de hele Randstad moet vermijden, maar het gaat in het bijzonder om het centrum van Den Haag. Bij sommige tentamens zie je als locatie Wijnhaven staan, maar dat geldt alleen voor mensen met specifieke voorzieningen. Dus dan moet je denken aan vijf, zes, zeven mensen per tentamenlocatie. Dat risico nemen we even, want die kunnen we niet uitplaatsen. Dus in beginsel gaan alle onderwijsactiviteiten door.'

Caminada vertelde wel dat medewerkers wordt opgeroepen om thuis te werken en afspraken via Teams te regelen. 'We hebben ook geen extra grote events gepland. Maar tentamens en onderwijs kunnen doorgaan.'

Toch sluit de FGGA-decaan niet uit dat het gebouw alsnog sluit als de veiligheid onvoldoende kan worden gegarandeerd. 'Je ziet ook wat een impact een protest en een bezetting hebben. We willen ons goed vergewissen of we in die week kunnen rekenen op enige politieondersteuning. Als dat niet zo is, moeten we überhaupt maar eens kijken wat we met het gebouw doen. Vooralsnog is het gebouw open, totdat er echt signalen zijn dat dat onverstandig is.'

'Er wordt nu dus ingeschat dat studenten die van Den Haag of elders naar Rijswijk moeten reizen geen hinder zullen ondervinden?' vroeg Mekking. 'Want in de treinen zal het natuurlijk ook druk zijn.'

Caminada: 'Er is nadrukkelijk wel hinder, dus roepen we iedereen op om extra tijd te nemen. Er zijn meerdere manieren om bij de Broodfabriek te komen. De eerste is even flauw, maar dat is gewoon met de fiets. Verder zijn er twee openbaarvervoermogelijkheden: de trein en de tram, die laatste wordt vaak vergeten.'

'En we hebben nog een klein potje geld. Als studenten er echt moeilijk kunnen komen en als we dat ook aanmerkelijk vinden, zijn er drie hotels naast de Broodfabriek die we kunnen inzetten.'

Het is een logistieke operatie, aldus de decaan. 'Iedere keer moeten de tentamens vanuit onze stad naar de Broodfabriek en ook naar Leiden om ingescand te worden. Daarom zullen wij ook aan alle studenten laten weten dat we vermoedelijk wat meer ruimte geven aan de docenten als het gaat om de nakijkttermijn. Want het kan zomaar zijn dat we één of twee dagen verliezen door die extra reistijd van al die papieren die heen en weer moeten.'

'Ik vind het allemaal moeilijk opgaan', zei Mekking. 'Studenten die van Leiden naar Rijswijk moeten, moeten dan maar wat extra reistijd nemen in de ochtend, maar een tentamen kan niet binnen een bepaalde tijd in Leiden zijn?'

'Het ov is wel wat drukker, maar gewoon open', antwoordde vice-decaan Maarja Beerkens. 'Het grootste probleem is de snelweg. We hebben goed contact met de koerier om te kijken hoe snel en hoe dat kan. We hebben ook de docenten verzocht de tentamens wat vroeger in te dienen.'

Mekking: 'Ik hoop dat mijn zorgen onterecht zijn en dat er coulant wordt omgegaan met mensen die later binnen komen rennen, omdat ze niet meer in de trein pasten.'

Beerkens: 'We willen kijken of we daar coulant mee om kunnen gaan. Er is heel veel onzekerheid, ook voor ons natuurlijk.'

Van links naar rechts: David Haak, Jason Lin, Myrthe Klein, Anne van den Bout. Onder: Dorus Lieon

Samen strijden met jezelf

Met de oprichting van Fortius heeft Leiden – als een van de laatste studentensteden – een eigen studentenkrachtsportvereniging. Het eerste bestuur vertelt over powerliften, eiwitshakes en fitfluencers. 'Sommige gasten op Instagram zien eruit als aliens.'

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK
FOTO MARC DE HAAN

'Het is een man-centrische sport, dus vrouwen zijn bij ons juist heel erg welkom'

Voorzitter Jason Lin (biofarmaceutische wetenschappen): 'Tijdens het Groot Nederlands Studenten Kampioenschap powerliften kwam ik Dorus

(penningmeester, *red.*) tegen. We misten allebei een krachtsportvereniging voor studenten in Leiden, terwijl heel veel andere studentensteden die allang hebben. Toen besloten we er zelf een op te richten. We bestaan sinds februari en hebben inmiddels 44 leden, onder wie twaalf vrouwen. De contributie is dertig euro per jaar.' Commissaris extern Myrthe Klein (rechten): 'We zaten al in een groepsapp met zestig studenten die in het Universitair Sportcentrum (USC) samen krachtraining deden. Mensen vonden ons soms misschien een beetje eng, omdat het best intimiderend kan overkomen als je als groep met allerlei zware gewichten aan het zwaaien bent. Maar we zijn juist heel toegankelijk.'

Lin: 'We doen aan powerliften, dat bestaat uit drie onderdelen: *squat*, *bench press* en *deadlift* (kniebuigen, bankdrukken en een gewicht van de grond tillen, *red.*). Iedere deelnemer, onderdeel in gewichtsklasse, mag drie pogingen doen en wie het meeste gewicht tilt, is de winnaar. Het is een man-centrische sport, dus vrouwen zijn bij ons juist heel erg welkom. Het is een heel goede sport om zelfverzekerd te worden: als mensen het een tijdje doen gaan ze vaak minder drinken, er beter uitzien en voelen ze zich mentaal beter.'

Penningmeester Dorus Lieon (life science & technology): 'We zijn te herkennen aan onze verenigingskleding. Je ziet in het USC bijna altijd wel leden in onze kleding sporten.' Commissaris intern Anne van den Bout (geneeskunde): 'Studenten komen daardoor op ons af en vragen wat we doen en wie we zijn. Dat we nu een vereniging zijn, heeft een belangrijk voordeel: om mee te mogen doen met powerliftcompetities, moet je namelijk zijn ingeschreven bij een vereniging. Nu kunnen Leidse studenten daar dus ook aan meedoen.'

Lin: 'We hebben al aan twee competities meegedaan en zeven medailles gehaald. Mijn persoonlijke doel is om het studentenkampioenschap powerliften te winnen, in de categorie tot 93 of 105 kilo. Onlangs deed ik mee aan een competitie tot 83 kilo, daarvoor was ik kilo's afgevallen. Ik weeg nu weer 88 kilo.'

Secretaris David Haak (rechten): 'Veel leden trainen wel vier tot zes keer per week. Het mooie van de sport is dat je progressie goed meetbaar is. Als je begint met zestig kilo bankdrukken en twee jaar later druk je er honderd weg, werkt dat motiverend.'

Lin: 'We organiseren dit jaar het Nederlands studentenkampioenschap powerliften in Leiden, op 25 en 26 oktober in het USC.'

Lieon: 'Studenten uit heel het land komen hier zware dingen tillen. In de grote zaal wordt een speciale vloer neergelegd, omdat de huidige vloer niet tegen de zware gewichten kan.'

Lin: 'Volgend jaar wordt het nieuwe USC geopend met een fitnesszaal die drie keer zo groot is. Wij willen graag eigen trainingstijden en betere faciliteiten voor de vereniging, waarbij we op vaste avonden een eigen hoekje in de zaal kunnen

reserveren. En we willen eigen coaches.'

Lieon: 'Dan kunnen we ons nog beter voorbereiden op onze wedstrijden.'

Klein: 'We hebben een scorebord met persoonlijke records. Iedereen pusht elkaar om beter te worden, maar het is uiteindelijk een strijd met jezelf. Ik heb bijvoorbeeld een eetstoornis gehad en wilde sterker in mijn lichaam zitten. Ik voel nu beter wat mijn lichaam nodig heeft en ben een betere versie van mezelf geworden.'

Van den Bout: 'Je gaat meer letten op je slaap en alcoholgebruik. Ik drink zelf überhaupt niet. En de juiste voeding is belangrijk.'

Haak: 'Ik eet heel veel kip en kwark om aan mijn eiwitten te komen.'

Klein: 'Ik drink ook eiwitshakes, want ik vind het lastig er genoeg van binnen te krijgen met normale voeding.'

Lieon: 'Ik ben zelf vegetariër. Mijn eiwitpoeder is al een tijdje op en het is best duur, dus ik kies voor eiwitrijke producten als kwark en havermout met melk. Te veel eiwitten zijn slecht voor je nieren en komen eruit als scheten.'

Van den Bout: 'Eiwitpoeder is tegenwoordig overal te krijgen, van de Aldi tot de Lidl. Overigens is kaas ook een goeie. En ik eet weleens gekookte eieren met chocoladepudding. Zo kan je op creatieve manieren aan je eiwitten komen.'

Lin: 'Je kan ook allerlei supplementen nemen. Creatine herstelt het energieverbruik van je spieren sneller en het houdt vocht vast.'

Lieon: 'Dat is het enige supplement waarvan de wetenschap zegt: dit werkt. Maar als je begint met powerliften zou ik het gewoon basic houden. Van een paar extra boterhammen of een keer extra opscheppen bij het avondeten kom je al aan. In het begin bouw je spieren namelijk heel snel op, maar op een gegeven moment kom je op een plateau en is het heel moeilijk om zonder steroïden nog spieren op te bouwen.'

Klein: 'Er zijn heel veel fitfluencers op sociale media. Soms is dat handig om inspiratie op te doen voor nieuwe workouts.'

Lieon: 'Maar je ziet ook gasten op Instagram die eruitzien als aliens. Als je jezelf door hard te trainen helemaal oppompt, onder het juiste licht gaat staan en vanuit de juiste hoek een foto maakt, kan ik er ook zo uitzien.'

Haak: 'Honderd procent zeker dat er mensen zijn die beginnen met krachtsport na het zien van sociale media.'

Lieon: 'Ik kom ook in sportscholen waar jongens van zestien elke dag bezig zijn. Die zijn er waarschijnlijk allemaal door beïnvloed. Wij kunnen daar gelukkig doorheen prikken.'

Lin: 'Wij inspireren vooral elkaar. Als ik de rest hard zie werken, doe ik dat automatisch ook. Als je samen traint, geef je extra. Het is prachtig om elkaar zowel fysiek als mentaal te zien groeien.'

Lieon: 'Ik kijk graag YouTubers die zware dingen tillen of onconventionele dingen doen, zoals de Amerikaan Eric Bugenhagen. Die doet bijvoorbeeld met 250 kilo een deadlift aan de achterkant van zijn lichaam in plaats van aan de voorkant. Dat zie je in de sportschool niemand doen. Bovendien doet hij het op een grappige en ironische manier. Dat vind ik gaaf om te zien en inspireert me ook.'

‘VVD-debielen willen tornen aan demonstratierecht’

In de sociëteit van Minerva klonk een vurig betoog voor de bescherming van het demonstratierecht dat het kabinet juist wil inperken. ‘De obsessieve fixatie op veiligheid, orde en beheersbaarheid is een dwanghandeling.’

DOOR VINCENT BONGERS

‘Demonstreren is niet makkelijk’, zei politicoloog en bestuurskundige Raissa Biekman afgelopen donderdag in de sociëteit van Minerva, tijdens de Plantijnlezing over de impact van protest en het belang van het demonstratierecht. ‘Je stelt je bloot aan blikken, meningen en he-las soms ook aan geweld.’ Dat werd onlangs bij het pro-Palestina protest bij het Wijnhavengebouw pijnlijk duidelijk toen agenten insloegen op activisten. Vijf demonstranten raakten bewusteloos en ongeveer twintig werden behandeld aan verwondingen. Biekman is medeauteur van het *Zwart Manifest*, ‘een blauwdruk voor emancipatie en een handleiding tegen racisme’. Het stuk heeft invloed op politiek Den Haag, zonder de massale Black Lives Matter-demonstraties waarin Biekman ook meeliep, was dat niet mogelijk geweest.

‘Slavernij werd niet afgeschaft door een beleefd verzoek aan plantagehouders. Vrouwen kregen geen stemrecht zonder strijd. Zwarte Piet verdween niet vanzelf. Die veranderingen zijn gekomen omdat mensen luid hun stem lieten horen. Het recht om te demonstreren is een fundamenteel onderdeel van onze democratische rechtsstaat. Gebruik het, bescherm het en versterk het.’

Het demonstratierecht ligt nu juist onder vuur. David van Weel (vvd), minister van Justitie en Veiligheid, wil morrelen aan dat recht. Dit tot afgrijzen van rechtsfilosoof Bart Jansen, die ook een lezing gaf. Jansen, die aan New York University, de Universiteit van Amsterdam en Nyenrode doceert, sprak zelfs van ‘vvd-debielen die het demonstratierecht willen inperken’.

Als die hun zin krijgen, leidt dat tot ‘een vitrine-democratie’ waarin ‘alles strak is georganiseerd en netjes geëtiketteerd’, betoogde Jansen. ‘Het is de presentatie van een orde zonder de mogelijkheid van werkelijk conflict. Deze retoriek, die zichzelf presenteert als verdediging van de democratie, beperkt in werkelijkheid haar grondslagen en produceert vooral uitsluiting. Demonstranten veroorzaken een probleem, dus zijn ze een probleem.’ Zo ‘projecteert de overheid haar eigen onvermogen tot het verdragen van tegenspraak op de burger’, aldus de rechtsfilosoof. ‘De obsessieve fixatie op veiligheid, orde en beheersbaarheid is een dwanghandeling die, zoals bij elke neurotische herhaling, het conflict niet oplost, maar juist bestendigt.’

‘De democratie is geen hoofdstad of fort, maar wordt belichaamd door alle burgers. Leuzen op straat, lichamen op de snelweg, studenten in een bezette universiteit, het zijn allemaal vormen van juist die belichaming. Als de mogelijkheid tot gehoord worden wordt ingeperkt, zullen betogingen alleen maar heviger en agressiever worden. Wat dat betreft waren de coronarellen al een tipje van de sluier.’

Het demonstratierecht kún je helemaal niet overtreden, aldus Jansen. ‘Het is niet zo van: “Hé, maar je bent nu te ver gegaan in het demonstreren.” Het demonstratierecht is al begrensd door het strafrecht.’

Vaak is het al niet duidelijk of het strafrecht wordt overtreden. Uva-activisten die tenten opzetten bij een universiteitsgebouw zeggen dat ze het recht hebben om daar te staan om vredig te protesteren. Anderen zeggen dan dat het hinder oplevert. ‘Het is en blijft een balanceertruc voor een bestuurder om daarmee om te gaan.’

Maar Jansen bestreed dat acties alleen maar toenemen als autoriteiten niet ingrijpen. ‘Het is vaak andersom. Als het politieoptreden sterker wordt, zie je, bijvoorbeeld bij de bezetting van de Uva, dat activisten steeds meer maatregelen nemen voor als de politie binnenkomt. De situatie escaleert dan juist.’

Biekman verschooft de aandacht van activisten naar mensen die voorstander zijn van verandering maar zich niet uitspreken. ‘In 1963 schreef Martin Luther King vanuit de cel zijn *Letter from Birmingham Jail*. Daarin legt hij uit dat zijn irritatie niet per se zit bij extremisten zoals leden van de Ku Klux Klan. *Shallow understanding from people of good will is more frustrating than absolute misunderstanding from people of ill will*. Het zwijgende midden is bepalend.’

Niks is goed genoeg

De huidige generatie studenten lijdt aan prestatiedruk. Hoge verwachtingen (van zichzelf, anderen en sociale media) leiden tot stress en paniekaanvallen. ‘Je bent constant bezig met het niet maken van fouten.’

DOOR EMMA VAN KALMTHOUT

FOTO MARC DE HAAN

Femke Groenewegen (25) zal de eerste dag van haar El Cid-week nooit meer vergeten. ‘Welkom allemaal op de faculteit’, zei een geneeskundedocent in een introductiepraatje tegen de nieuwe lichting studenten. ‘Als je nu nog niet bent begonnen met studeren, loop je al achter.’

Groenewegen: ‘Toen dacht ik wel: holy shit, gaan we echt zo beginnen? Misschien moet ik morgen maar eens mijn boeken openslaan.’

Prestatiedruk lijkt een stille epidemie te zijn onder studenten: 44 procent heeft er last van, blijkt uit cijfers van het Trimbo Instituut. Ze krijgen last van stress en het gevoel van angst dat niks goed genoeg is. Bij sommigen leidt het zelfs tot fysieke klachten als benauwdheid en paniekaanvallen. Maar waar komt die druk vandaan? En wat is ertegen te doen?

‘De doelen die studenten stellen, zijn vaak gebaseerd op wat anderen hebben bereikt’, zegt rechtenstudent Lieve Kornelius (21). Ze geeft aan beter, of minstens net zo goed, te willen presteren als de rest en prestatiedruk vanuit haarzelf maar ook vanuit anderen te ervaren. ‘Je moet je studie halen, vrienden maken, naar feestjes gaan, de hipste kleding dragen, een bijbaantje hebben, en dat moet allemaal tegelijk.’

Maar ook de heersende eisen voor een succesvol carrièrepad als jurist leveren haar stress op. ‘Ik was me totaal niet bewust van het feit dat de veertien Zuidas-kantoren een aparte beroepsopleiding hebben en dat je minstens drie stages moet hebben gelopen om daar aan de slag te gaan. Maar als je beoordeling lager dan een zeven is, kan je beter doen alsof je die stage niet hebt gelopen. Je bent constant bezig met het niet maken van fouten, want daar is in die twee maanden geen ruimte voor.’

‘Net als veel andere geneeskundestudenten ben ik nogal perfectionistisch’, zegt Groenewegen. ‘Dat zorgt ervoor dat ik mezelf veel druk opleg om binnen de opleiding op te vallen en anders te zijn dan de rest. Veel geneeskundestudenten hebben in hun achterhoofd dat er maar een beperkt aantal plekken is. Om zo’n felbegeerde plek te kunnen bemachtigen moet je ten opzichte van je medestudenten in elk geval kunnen meekomen. Van het begin af aan wordt er honderd keer gevraagd wat je wilt worden en dan is het niet “rijk en gelukkig”, maar een bepaald specialisme.’

‘Tijdens het afronden van mijn bachelor vroeg ik zo veel van

‘LinkedIn is eigenlijk een ontzettend vervelend platform’

mezelf en dit eiste snel zijn tol’, zegt Kornelius. ‘Ik volgde vijf vakken, schreef mijn scriptie, volgde nog twee reguliere vakken, een extracurriculair vak en een honours-vak. Daarnaast deed ik een soort bestuursjaar waarin ik pleitwedstrijden organiseerde, probeerde ik veel te sporten en wilde ik mijn vriendinnen zien. Zelfs toen was een zes halen voor mijn tentamen niet oké. Nee, ik ging vijf tentamens maken en vijf achten halen.’

Alle stress uitte zich vervolgens in fysieke klachten. ‘Ik werd benauwd – ik heb stress-gerelateerde astma – maakte mezelf mentaal compleet gek en omdat ik zo gestrest was voelde ik me soms niet meer mezelf. Het is een vicieuze cirkel van het hebben van stress en daarom minder goed voor jezelf gaan zorgen door minder te sporten en minder gezond te eten, in een periode waarin je dat juist meer zou moeten doen.’

Bij studies als geneeskunde en rechten is de *ratrace* wellicht voorspelbaar, maar ook bij archeologie moet je als student zien op te vallen, zegt student Julian Baldwin (25). ‘Je kan er goed geld mee verdienen, maar dan moet je wel een van de besten zijn.’ In sommige takken van het vakgebied zijn de plekken schaars, zegt hij. ‘Prestatiedruk werkt bij mij juist averechts. Ik ga er niet per se harder door studeren, al zou ik dat wel willen. Maar door stress klap ik dicht.’

‘Prestatiedruk kan leiden tot een gevoel van eenzaamheid’, legt Eva van der Meer uit. Zij is studiekeuze- en loopbaanbegeleider bij Career Services Universiteit Leiden en komt dagelijks in contact met gestreste studenten. ‘Je bent constant bezig met wat de maatschappij van je vraagt, wat jouw werkgroepgenoten dit jaar al allemaal hebben gedaan, wat je moet presteren

om dat ene te kunnen bereiken. Dan weet je op een gegeven moment niet goed meer wat je zelf wilt en wie je zelf bent. Je raakt zover van jezelf verwijderd, dat je niet meer jezelf hebt om op terug te vallen. Dan verlies je jezelf.’ Druk vanuit ouders is voor studenten ook een veelvoorkomende factor van stress, merkt Yvonne van Veldhoven, medeoprichter van *Stichting PraatErover!* die jongvolwassenen gratis laagdrempelige psychologische hulpverlening biedt. Volgens haar willen studenten hun ouders niet teleurstellen, maar kunnen ze niet altijd voldoen aan de verwachtingen. ‘Ik hoor vaak dat ouders tegen hun kinderen zeggen: “Het maakt niet uit wat je doet, als je maar gelukkig bent.” Maar het is best een opgave om altijd gelukkig te zijn. Dat is bijna niet te doen.’ ‘Ik zie vaak bij studenten dat ze het gevoel hebben dat ze het gelijk goed moeten doen’, vult Van der Meer aan. ‘Maar je carrière of loopbaan gaat allerlei kanten op. Soms moet je een fout maken om vervolgens weer iets nieuws te leren.’ Sociale media zijn een van de grootste boosdoeners in deze epidemie. ‘Je wordt constant gevoeld met het gevoel dat anderen het beter hebben en je het zelf niet goed doet. Sommige studenten die ik spreek zitten zes uur per dag op Instagram. In die tijd kun je heen en weer naar Parijs’, zegt Van Veldhoven. Groenewegen: ‘Door mooi weer te spelen leggen we elkaar veel druk op.’

‘LinkedIn is eigenlijk een ontzettend vervelend platform’, vindt rechtenstudent Kornelius. Je wordt constant geconfronteerd met wat mensen hebben bereikt en je ziet nooit dat mensen even niks aan het doen zijn. Hierdoor lijken ook de mogelijkheden eindeloos waardoor je niet goed weet wat je moet

kiezen. ‘Want door een master te kiezen, sluit je het carrièrepad voor de rest uit.’ ‘De druk om te presteren is nu hoger dan vroeger’, vermoedt Van der Meer, en dat leidt tot onrust en twijfels. ‘Door toegenomen onzekerheid over huisvesting, oorlogen, klimaat en financiële middelen is er minder sociale samenhang. Scherm-tijd en de mogelijkheid tot duizenden verschillende opties versterken dat.’

In die snel veranderende maatschappij is het hebben van status veel belangrijker geworden, vertelt Van Veldhoven. ‘Het is misschien niet meer zo bijzonder als je een bachelor en een master hebt’, beaamt ook Groenewegen. De kunst is om te blijven relativeren, zegt Van der Meer. ‘We hebben vaak het gevoel dat we ergens invloed op hebben, terwijl dat helemaal niet zo is. En dan kan je eindeloos hard werken, maar dat haalt de onzekerheid en onrust niet weg.’ Bovendien kunnen stress en prestatiedruk ook een positieve impact hebben en zorgen voor energie en concentratie, legt Van Veldhoven uit. ‘Onder bepaalde druk presteer je soms beter en daar kan je voldoening uit halen.’ ‘Als ik iets leuk vind, wil ik het gewoon goed doen’, aldus Baldwin, die eerder technische bestuurskunde en international studies studeerde. ‘Dat heb ik ook gemerkt bij archeologie. Het is honderd procent mijn passie en daardoor heb ik nog geen negatieve druk ervaren.’

De studenten en experts benadrukken dat het belangrijk is eerlijk over het onderwerp te zijn en er over te blijven praten met studiegenoten, docenten, collega’s en vrienden. ‘Durf te benoemen waar je enthousiast van wordt en wat je kwaliteiten zijn’, zegt Van der Meer. Haar gouden tip: ‘Durf op je bek te gaan.’

DSP-SC wint verkiezingen, omstreden nieuwkomer VSP haalt zetel

Studentenpartij DSP-SC blijft met drie zetels de grootste partij in de universiteitsraad. De nieuwe en omstreden Vrijmoedige Studentenpartij (VSP) heeft niet alleen een zetel behaald in de universiteitsraad, maar ook in de faculteitsraden van Geesteswetenschappen, Rechten en Wiskunde en Natuurwetenschappen.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

De uitslagen van de universiteits- en faculteitsraadsverkiezingen zijn vrijdag bekendgemaakt. Dit jaar werd er alleen gestemd voor de studentgeleding; de personeelsgeleding verandert elke twee jaar.

In de samenstelling van de universiteitsraad verandert weinig: Democratic Students Party-Students' Collective (DSP-SC) behoudt drie zetels, ONS Leiden en Liberale Studentenpartij (LSP) blijven eenieder op een zetel. Partij voor Biomedische Studenten (PBMS) moet echter een zetel innemen en zakt van drie naar twee. De laatste zetel is voor de nieuwe en omstreden Vrijmoedige Studentenpartij (VSP).

In een interview in *Mare* zei VSP dat 'ideologisch gedreven studies als genderstudies' moeten worden geschrapt en dat ze tegen safe spaces en diversity officers zijn 'omdat zij de academische vrijheid niet bevorderen'. Een van de Leidse leden is lid van de Groot-Nederlandse Studentenvereniging (GNSV), die sterke banden heeft met de extreemrechtse Geuzenbond.

'Als je in het leven van iemand gaat spitten, kom je altijd wat tegen', zei lijsttrekker Lobke Jegen daarover in *Mare*. De partij kreeg na het interview veel kritiek op hun uitspraken van docenten en studenten.

VSP heeft niet alleen voet aan de grond gekregen in de universiteitsraad, maar ook een zetel bemachtigd in de raden van Geesteswetenschappen, Rechten en Wiskunde en Natuurwetenschappen. Met die eerstgenoemde zal de partij het meest blij zijn, want in het *Mare*-interview zei de partij dat ze 'daar het hardst nodig' zijn. Bij Geesteswetenschappen is DSP-SC ruim de winnaar. De partij heeft daar vijf van de negen zetels behaald. ONS Leiden, LSP en VSP hebben ieder één zetel. Ook Lijst Vooruitstrevende Studenten (LVS) heeft – uitsluitend op deze faculteit – nog een zetel bemachtigd.

Ook in de raad van Sociale Wetenschappen is DSP-SC zeer ruim vertegenwoordigd. De partij heeft daar maar liefst vijf van de zeven zetels behaald. De overige twee zijn voor LSP en ONS Leiden.

Bij Rechten gaan de meeste zetels (drie) naar LSP en twee naar ONS Leiden. VSP en DSP-SC hebben er ieder een.

De studenten op de Faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen zijn vooral fan van PBMS: die partij krijgt vijf van de zeven zetels. De overige twee zijn voor VSP en DSP-SC.

Bij de overige faculteiten zijn de gekozen kandidaten niet verbonden aan een bepaalde partij. De opkomst bij de universiteitsraadsverkiezingen is wederom laag, namelijk 13,7 procent. Wel is het percentage voor het eerst in jaren hoger dan het voorgaande jaar. In 2024 ging namelijk maar 11,9 procent stemmen en in 2023 12,5 procent. Ter vergelijking: in 2020 ging nog 18 procent van de studenten naar de stembus.

Op sommige faculteiten was de opkomst een stuk hoger. Zo ging 20,1 procent van de studenten Geesteswetenschappen stemmen en deed 17,7 procent dat bij Wiskunde en Natuurwetenschappen. Bij Rechten (11,5) en Sociale Wetenschappen (10,6) waren studenten het minst enthousiast.

Dit onderzoek is een methodologische ramp

Het universitaire onderzoek naar werkbeleving voldoet totaal niet aan de vereisten voor een betrouwbare meting, constateren **Tim Mickler** en **Joop van Holsteyn**. Dat zou toch op een minder debilerende manier moeten kunnen.

‘Wij willen graag weten hoe jij je werkervaart. Juist in deze tijden is jouw inbreng van belang.’

Aldus het college van bestuur in een oproep om mee te doen aan het werkbelevingsonderzoek 2025. Inderdaad: we leven, buiten maar niet minder binnen de academie, in onzekere tijden. En werkbeleving is van belang. Inzicht krijgen in de tevredenheid van medewerkers om knel- en daarmee verbeterpunten te identificeren, is belangrijk.

Dus wij doen mee! Alhoewel... De vragenlijst blijkt een rijke bron van ergernis en misverstand. Resultaat: een stellige indruk dat de kwaliteit van het onderzoek ernstig te wensen overlaat.

Voor elk vragenlijstonderzoek is het essentieel dat deze zorgvuldig wordt opgesteld. Alleen dan is het mogelijk om valide, betrouwbare gegevens te verzamelen, die een juiste reflectie zijn van onderliggende houdingen en opvattingen en de spreiding ervan in de populatie (hier: stafleden universiteit). Dit geldt te meer voor werkbelevingsonderzoek, dat immers mede dient om beleidsbeslissingen te nemen. De uitkomsten doen ertoe voor de Leidse universitaire praktijk van morgen.

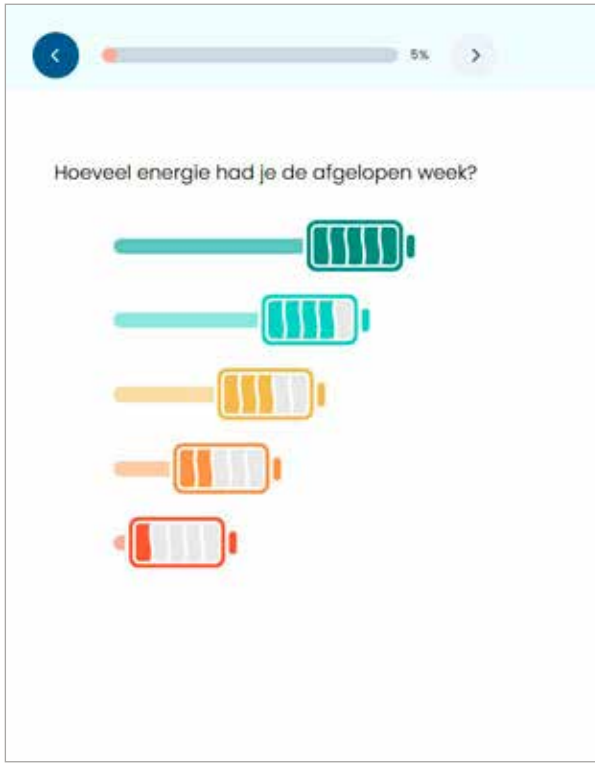
Maar in dit geval liever niet. De door uitvoerder Welliba geconstrueerde vragenlijst is een zo gemankeerd meetinstrument, dat de resultaten geen input mogen zijn van te (her)vormen beleid.

Dan hebben we het niet over smileys om aan te geven hoe we ons hebben gevoeld de afgelopen week, of afbeeldingen van batterijen om ons energieniveau aan te geven. Aardige gimmicks, maar in serieus beleidsgericht onderzoek onder academici niet de meest geëigende techniek, zeker als niet wordt aangegeven waar afbeeldingen voor staan.

En we hebben het ook niet over de herhaalde aanmoediging door een citroen (?) met zonnebril op een skateboard (*You are doing well so far, please proceed*). Voor de ellenlange vragenlijst, waarvan de weergave van de voortgang ondeugdelijk is, is een dergelijke aanmoediging begrijpelijk, maar dat zou toch op een minder debilerende manier moeten kunnen. Goed, dit alles zou nog de onhandige verpakking kunnen zijn van een prima inhoud. Maar nee.

De problemen gaan dieper en illustreren de dataverzamelingswet GIGO: *garbage in, garbage out*. Ten eerste mankeert de uitwerking van cruciale concepten. Zonder heldere concepten waarover wordt gevraagd, kunnen ondervraagden niet begrijpen wat er van hen wordt verwacht, met onduidelijkheid of meerduidigheid als resultaat. Wat is 'doing quality work', waar moeten we aan denken bij 'the culture of your company', waaraan worden we geacht te refereren bij het aangeven van onze (on)tevredenheid met 'processes & policies', etc.? Gevolg: vaagheid, dubbelzinnigheid, en onvergelijkbare gegevens.

Niet alleen bepaalde termen zijn te glibberig om vast te pakken, ook hele vragen zijn zo vaag en multi-interpretabel, dat duister is welk beeld van werkbeleving eruit kan

worden gevormd. 'Do you develop your job-related skills by working on them?' Welke 'ze'? 'Are you optimistic about your future?' Tja. Over dubbelloopse vragen, die tegelijkertijd op uiteenlopende aspecten betrekking hebben, zullen we niet ingaan. Oké, een enkel voorbeeld: ondervraagden moeten aangeven hoe tevreden zij zijn - hoe ontevreden zij zijn wordt niet gevraagd, omdat kennelijk niet tevreden identiek is met ontevreden - met 'purpose, impact & meaningfulness of work'. In één moeite door. Tot overmaat van methodologische ramp, is het ook onmogelijk, bij de meeste vragen, om een antwoord schuldig te blijven. Ondervraagden worden gedwongen een inhoudelijke mening te geven, ook wanneer dat in hun ogen onmogelijk of onwenselijk is. U moet iets vinden, en *weet niet, niet van toepassing* of *wil ik niet zeggen* doen niet mee. Dit is problematisch, omdat het medewerkers geen ruimte laat om weloverwogen twijfel of terughoudendheid te uiten. Maar wie geen inhoudelijk antwoord geeft, mag niet meer meedoen. Ondervraagden hebben een lastige keuze: mee blijven doen na het geven van een ongeldig antwoord, of afhaken. Voor de kwaliteit van het onderzoek zijn beide opties even desastreus.

De problemen illustreren de dataverzamelingswet GIGO: garbage in, garbage out

Het is nog gekker, eigenlijk. Navraag bij Welliba heeft duidelijk gemaakt dat de vragen waarop gedwongen moet worden geantwoord de kern vormen van hun beschrijvings- en verklaringsmodel van werkbeleving. Aldus bestaat het hart van het werkbelevingsonderzoek uit vragen die of mensen doen aanhaken of doen liegen... Een erg wankel basis voor beleid. Extra wrang is het, dat de vele onvolkomenheden in de vragenlijst - in maximaal 1.000 woorden lang niet alle te beschrijven - onnodig zijn. Zeker als het gaat om onderzoek in de categorie werkbeleving. In 2022, bijvoorbeeld, is in de Faculteit der Sociale Wetenschappen de zogeheten personeelsmonitor uitgezet. Op basis hiervan had een van de auteurs samen met collega's in de betreffende faculteitsraad een overzicht gemaakt van gebreken in de vragenlijst. Die gebreken zijn voorgelegd aan en besproken met de verantwoordelijken. En er werd beloofd dat hiermee bij het opstellen van toekomstige versies van de vragenlijst rekening zou worden gehouden. Het lijkt er sterk op dat dit niet is gebeurd bij het werkbelevingsonderzoek, dat toch in vele opzichten de opvolger is van de personeelsmonitor van toen. Een gewaarschuwde

organisatie telt blijkbaar niet voor twee. Of dit gebrek aan lerend vermogen een gevolg is van moedwil of misverstand, laten we hier in het midden. Maar triest is het, dergelijk onvolkomen onderzoek in een universiteit met meer dan voldoende relevante kennis en expertise in huis. Het is duidelijk: de vragenlijst die gebruikt is voor het werkbelevingsonderzoek voldoet niet aan de vereisten voor een valide en betrouwbare dataverzameling of meting. Voor dit moment is het dan ook zaak de uitkomsten ervan te negeren: uithuilen en opnieuw beginnen, met een grondige herziening van de vragenlijst. Juist omdat onderzoek naar werkbeleving zo belangrijk is. In de woorden van het college van bestuur: 'Jouw input geeft waardevolle inzichten voor de organisatie én je team. Zo kunnen we gericht werken aan een prettige werkomgeving.' Als dat eens zou kunnen, op basis van degelijk onderzoek!

Tim Mickler en **Joop van Holsteyn** zijn respectievelijk universitair docent en hoogleraar bij het Instituut Politieke Wetenschap

COLOFON

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071 – 527 7272
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl of
weekbladmare@protonmail.com
Website mareonline.nl
Twitter @weekbladmare
Mastodon @weekbladmare@mastodon.online
Bluesky @mareonline.nl
Instagram @weekbladmare
Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 5.000

Hoofredactie:

Frank Provoost:
frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie:

Vincent Bongers
vbongers@mare.leidenuniv.nl

Marcïëlle van der Kraan
m.w.s.van.der.kraan@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Mark Reid
m.a.reid@mare.leidenuniv.nl
Else van der Steeg
e.h.van.der.steeg@mare.leidenuniv.nl
Andrew Vanderleek (stagiair)
Emma van Kalmthout (stagiair)

Medewerkers:

Emiel Beinema | Lente van den Berg |
Remco Breuker | Lisa Boshuizen | Josette
Daemen | Lorenzo Gerritsen | Mathijs de
Jong | Pol Koopman | Henrik Laban | Zahra
Menguellati

Art direction en vormgeving:

Marcel van den Berg, joostmarcellis.nl

Fotografie: Taco van der Eb | Marc de Haan
Illustraties: Bas van der Schot | Silas.nl

Drukwerk: Rodi Rotatiedruk,
Broek op Langedijk

Advertenties:

Bureau van Vliet B.V.,
Wateringweg 129,
2031 EG Haarlem,
Telefoon 023 – 571 47 45,
E-mail sales@bureauvanvliet.com
bureauvanvliet.com/advertentie/Weekblad

Redactieraad:

Kutsal Yesilkagit (voorzitter) | Frank
Israel (vice-voorzitter) | Alexander Pleijter
(secretaris) | Willem van der Does |
Annemarie Drahmman | Nour Eldin Emaria |
Rosanne Hertzberger | Zoë van Litsenburg |
Marten Jesse Pot | Hermelijn Smits

Mis niets en
download nu
de Mare-app

Blijf op de hoogte van het laatste universiteitsnieuws, lees onze interviews
met wetenschappers en weet wat er speelt in het Leidse studentenleven!

MARETJES

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per
30 woorden, opgegeven via redactie@mare.lei-
denuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur.
Maretjes aangeboden voor commerciële doel-
einden worden niet geplaatst, evenmin als Ma-
retjes waarin zaken worden aangeboden die de
waarde van €4,500 te boven gaan

Doe meer met je kennis!

Vrijwilligers gezocht
voor één uur per week **bijles en huiswerkbege-
leiding** op verschillende locaties of bij de leer-
ling thuis. **Leiden-Noord, basisonderwijs**, 6
leerlingen. Groep 4 t/m 8. **Voortgezet onder-
wijs:** *Nederlands, brugklas mavo-havo. *Ne-
derlands, 4 havo. *Nederlands, spelling, 2 vwo.

*Mbo student, niveau 4 Engels. *Economie, En-
gels, 2 vmbo basis/kader. *Biologie, Engels, in-
ternationale schakelklas. *Nederlands, Engels,
4 vmbo. **Leiden-Zuid**, *s leerlingen basisonder-
wijs. *Ook hulp gevraagd bij organisatie van de
bijles, één of twee middagen per week. Onder-
wijswinkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo
en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdeko-
men@owwleiden.nl.

Inloopconcert door Debby de Lima (**sopraan**)
en Frank Ressler (**orgel**), maandag 26 mei
13.00 uur tot 13.30 uur, **Academiegebouw,**
toegang gratis.

Inloopconcert door Jan Douwes (**bariton**) en
Casper de Jonge (**orgel**), maandag 2 juni 13.00
uur tot 13.30 uur, **Academiegebouw, toegang
gratis.**

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi- com-
merciële instanties. De prijs voor een Maret-
je-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijfder-
tig woorden. U kunt deze advertenties uiter-
lijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare
opgeven bij Bureau van Vliet B.V., Watering-
weg 129, 2031 EG Haarlem, | +31 (0)23-5714745,
info@bureauvanvliet.com

Verderkijkers

Hoe ziet de toekomst van studeren eruit?
**Verbeeld op een creatieve manier de
Universiteit Leiden in 2075!**

Kies zelf de vorm: een tekening, essay,
video, gedicht, foto, AI-kunst, muziekstuk,
dans, lied, of...

Wat wil jij gaan maken? Stuur je idee in en
kom naar de inspirerende **Verderkijkdag**
met kunstenaars, wetenschappers en
toekomstdenkers.

Drie winnaars krijgen de unieke kans om
hun werk te realiseren en tentoon te stellen
of uit te voeren in Leiden en Den Haag.

Universiteit
Leiden

4/5

verderkijkers.universiteit leiden.nl

CULTUUR

Ook een honkbal is archeologie

Op de tentoonstelling *Boven het maaiveld*
laat het Rijksmuseum van Oudheden de
hoogtepunten zien van 25 jaar archeologie
in Nederland. ‘Het zijn de kleine vondsten
die een verhaal levend maken.’

DOOR MARCIËLLE VAN DER KRAAN
FOTO RMO

Tussen de tanden van een kleine Romeinse kam (120-175
n. Chr.) uit Vlaardingen werden resten van negen onvol-
wassen luizen gevonden. Het zijn de oudste luizen van
Europa. ‘Het is natuurlijk wel een *gimmick*’, zegt Luc
Amkreutz, conservator bij het Rijksmuseum van Oudheden
en hoogleraar publieke archeologie. ‘Het zit in onze aard
om vooral waarde te hechten aan het oudste, grootste of
eerste.’

Dat soort vondsten bereikt vaker het nieuws. ‘Het zijn
de uitschieters die het grote publiek te zien krijgt. Onze
tentoonstelling gaat ook over het overbrengen van wat we
gevonden hebben naar een breder publiek en hoe we daar
de relevantie van kunnen tonen. Wat als relevant wordt
gezien, wordt vaak door nieuwsmedia bepaald.’
De tentoonstelling *Boven het maaiveld* gaat over een kwar-
teeuw aan archeologische ontdekkingen in Nederland en
het Caribisch gebied. ‘Naast dat het een mooi getal is, is vijf-
entwintig jaar geleden ook het moment waarop het nieuwe
archeologische bestel in Nederland is begonnen. Dat bete-
kent dat overal waar gebouwd wordt, archeologisch voor-
onderzoek en opgravingen moeten plaatsvinden.’

Hoewel dat tot een explosie aan archeologische projecten
heeft geleid – zeventigduizend, waarvan drieduizend grote
opgravingen – heeft dat ook een keerzijde. ‘Het zijn daar-
door heel commerciële projecten. Je werkt met tijdsdruk
en een beperkt budget. We willen graag onderzoeken, maar
eigenlijk zijn we bezig met bodemsanering. Dat is krom,
zeker omdat we het hebben over erfgoed dat nooit meer
terugkomt.’

Ook klimaatverandering laat erfgoed sneller verdwijnen.
De bodem verdroogt en op sommige plekken verandert
zoet water in zout water. ‘Je ziet hier bijvoorbeeld een voet-
afdruk, een groot stuk touw, voedselresten of een doosje
met een gevlochten randje. Dat is een hele rijkdom aan
verhalen die je kunt vertellen. Maar dadelijk houd je alleen
nog aardewerk, steen en een stukje brons over. Daarmee is
je verhaal natuurlijk beperkter.’

Die degradatie van archeologische vondsten is al bezig. ‘Je
ziet nu al dat sommige dingen tien tot vijftien jaar geleden
beter uit de bodem kwamen dan nu.’
Bijzonder aan de tentoonstelling is dat ook de over-
zeese gebiedsdelen zijn opgenomen. ‘We wilden niet
vanuit Nederland zeggen: laten we eens kijken wat daar is
gevonden. De mensen daar hebben zelf de keuzes gemaakt.
Dat levert nieuwe perspectieven op. Wij zouden waarschijn-
lijk meteen het verhaal over slavernij en de VOC hebben
verteld, maar hun geschiedenis gaat veel verder terug dan
dat. Het is ook heel koloniaal om opnieuw het koloniale
verleden te belichten.’

Zo was het voor Amkreutz ‘een eye-opener’ om te horen
hoe diverse eilanden in het Caribisch gebied in contact
met elkaar stonden. ‘Er waren allerlei handelsnetwerken
waarbinnen goederen over honderden kilometers werden
uitgewisseld.’

Maar het gaat niet alleen om eeuwenoude objecten die op
de eilanden gevonden zijn. Zo ligt er ook een honkbal uit
1942. ‘Tijdens de Tweede Wereldoorlog waren de olieraffina-

derijen op de Cariben cruciaal voor het Amerikaanse leger.
Daarom moesten ze beschermd worden tegen de Duit-
sers. Op Curaçao gestationeerde soldaten uit New Orleans
brachten honkbal met zich mee. Tegenwoordig zijn Caribi-
sche spelers heel belangrijk in de Amerikaanse competitie.
Zo zie je hoe het verleden doorwerkt.’

En die link met het heden is cruciaal, vindt Amkreutz.
‘Mensen vragen zich vaak af waarom archeologie nou
belangrijk is, want het is toch zo lang geleden? Maar het
leert ons meer over wie we zijn, waar we vandaan komen
en waar we naartoe gaan. Hier zie je brilfibula's, mantel-
spelden die je vindt in grote delen van Noord-Europa tot
in Polen. Waar we vroeger dachten dat dit gewoon mooie
spelden waren, weten we nu dat ze waarschijnlijk gedragen
werden door vrouwen uit de elite die een heel belang-
rijke rol hadden om als een soort vroege diplomaten, maar
ook als huwelijkspartners, contacten te leggen over grote
afstanden. Zo zien we dat voor vrouwen in die tijd ook een
belangrijke rol was weggelegd.’

Een van de studies waaraan Amkreutz heeft meegewerkt,
is onderzoek naar grafritten. Ook daar bleek de klassieke
man-vrouwinterpretatie niet langer op te gaan. ‘Mannen
werden met dissels begraven en vrouwen met maalstenen.
Mannen gingen op jacht, vrouwen hingen de hele dag rond
op de boerderij, was het idee. Maar dat is niet zo. Tijdens
dit onderzoek zagen we dat in de graven van de oudste
vrouwen de meeste dissels te vinden waren. Misschien wel
omdat zij de meeste kennis hadden en een heel belang-
rijke functie in de samenleving hadden. *De dead do not
bury themselves*, dus de levenden bepalen wat er in zo'n graf
meegaat.’

Amkreutz benadrukt dat de blik op de geschiedenis in de
archeologie lange tijd ‘male-orientated’ en ‘warrior-orientated’
was. Dat begint in de laatste twintig jaar te kantelen. ‘Het

Gezicht. Gebrandschilderd
glasfragment, 1200-1665, in
2009 gevonden in Roermond
door SOB Research.

is bizar dat het zo laat pas gebeurt, maar ook ik ben opge-
groeid met die blik. Achteraf neem ik mezelf dat toch een
beetje kwalijk.’

Toch ‘moeten we niet te ver doorslaan’, vindt de hoogle-
raar. ‘Vrouwen namen zeker deel aan de jacht, maar als je
kijkt naar alle bewijzen zie je dat de jacht op grote dieren
vaak een mannenaangelegenheid was. En ja, er waren vrou-
welijke Vikingen en in Peru werd een vrouw begraven met
jachtvoorwerpen. Maar 99 procent van de krijgers waren
nog steeds mannen. Nu moet je je bedenken: waarom
hechten wij daar een waardeoordeel aan? Wij plaatsen met
onze huidige blik de jacht op een voetstuk, maar misschien
was dat vroeger wel heel anders.’

Vlak voor het eind van de tentoonstelling zijn er nog vijf
voorwerpen te zien. Bezoekers mogen met gekleurde
magneten zelf bepalen wat een object voor hen betekent:
leerzaam, kostbaar, emotioneel, mooi, historisch, maat-
schappelijk of waardeloos. ‘Het is natuurlijk interessant om
te kijken hoe mensen dit allemaal waardeerden. Bijvoorbeeld
een porseleinen bord met de tekst “Breng meer suiker-
riet naar de molen neger”, vind je waarschijnlijk niet mooi,
maar wel leerzaam of maatschappelijk.’

De rode magneet die voor “waardeloos” staat, is nergens te
zien. Amkreutz lacht: ‘Misschien halen wij die wel weg.’
Desondanks is het een van de grootste uitdagingen van de
hedendaagse archeologie om het publiek te overtuigen van
de waarde ervan. ‘We kijken miljoenen jaren terug en bestu-
deren zoveel verschillende manieren van samenleven. Daar
kunnen we vandaag iets van leren. Maar als wij die verhalen
niet vertellen, snapt niemand de waarde ervan.’

Boven het Maaiveld, Rijksmuseum van Oudheden, te zien
t/m 7 september, €14

‘Ons huismos is naakt over de trappen rennen’

DOOR EMIEL BEINEMA
FOTO MARC DE HAAN

Huis: 't Witte Huis
Kamer: 25m²
Huur: €560
Bewoners: 11

Hoe is het als je kamer ook de fusie is?

‘Ik woon hier nu een half jaartje en zeker in de eerste weken vond ik het fijn om zo in het middelpunt van het huis te staan. Daardoor leerde ik iedereen snel kennen. Dit is de grootste kamer van het huis en het was nooit een sjaarzenkamer, maar toen ik in het huis kwam, wilde niemand anders hem. ‘Ik denk dat het helpt dat ik deze mensen heel leuk vind. Als ik in een huis had

gewoond dat niet zo goed bij me paste, had ik het moeilijk gevonden, maar hier bevalt het wel.’

Doen jullie veel samen?

‘Ja, we zijn een enorm chill huis. ‘s Ochtends ontbijten we en drinken we een koffietje in de tuin. We spelen spelletjes en ‘s avonds zitten we vaak op de bank films te kijken. Sinds ik hier woon, heb ik nog nooit alleen gegeten. Er zijn altijd mensen thuis.

‘Tussendoor proberen we elkaar te motiveren te gaan studeren, maar zeker nu het zo zonnig is gaan we meestal toch in de zon zitten. We hebben een supermooie boot, dus gaan ook regelmatig

varen. Meestal door de singels en over de catwalk: het stukje in het centrum met alle terrassen aan het water. Daar kunnen wij dan lekker flaneren op onze boot. We zetten ook weleens iemand af bij een werkgroep. Dat is echt perfect.’

Hoe komt het dat jullie zo close zijn?

‘Dit huis verandert niet zo vaak. Soms gaan er binnen een halfjaar opeens veel mensen weg, en dan staat de groep weer een tijd vast. Nu wonen er alleen eerste- en tweedejaars, dus de komende jaren blijft dit het huis. Je kunt je voorstellen dat je dan een sterke band krijgt. ‘Ik zou het geen ontgroening willen noemen, maar we hebben de traditie dat je pas écht in het huis woont als je de huismos hebt gelopen. Daarvoor moet je de bel luiden, die beneden in de gang hangt, je helemaal uitkleden, naar boven rennen om daar de muur aan te tikken en dan weer naar beneden.

‘Het is allemaal niet zo heel streng, maar iedereen heeft het gedaan en er zijn zelfs wat vrienden die het hebben geprobeerd. Zelf heb ik gewacht tot er nog twee nieuwe huisgenoten waren. Toen hebben we alle jongens in een kamer gepropt, hield iemand die deur dicht, en zijn wij de trappen op en af gerend.’

Ben je ook weleens klaar met al die mensen in je kamer?

‘We zijn zo op elkaar ingespeeld, dat ik er nooit last van heb. We kunnen ook prima in stilte naast elkaar zitten en een film kijken. Ik vind het juist jammer als er niemand thuis is. “Shit”, denk ik dan: “Nu moet ik mezelf vermaken.”

‘Het is hier wel vaak vies. Anderen maken het toch minder goed schoon dan als ik het zelf doe. Laatst liep het echt de spuigaten uit, dus heb ik een streepjesstelsel ingesteld: je krijgt een streepje als je bijvoorbeeld een vies bord laat staan.

‘Helaas ben ik zelf de dupe geworden van mijn beleid: ik heb inmiddels zoveel streepjes dat ik vandaag twintig euro moest betalen. Anders mocht ik niet mee-eten met de huisavond, dus ik heb het maar gedaan.’

COLUMN | ZAHRA MENGUELLATI

Dit is mijn aanval op de rigiditeit van registratiesystemen

‘Helaas kan ik niks voor je doen, want ik heb geen toegang tot dat systeem’, is een antwoord dat ik het afgelopen jaar iets te vaak te horen kreeg. MyStudymap, Usis, EduXchange, Brightspace, bij sommige studies zijn er zelfs nog meer systemen. De universitaire bureaucratie zit creatief in elkaar. Modern al die technologie, zou je denken, maar laat het ook ruimte over voor menselijkheid? Wat doen we als er problemen met het systeem zijn?

Het meest herkenbare voorbeeld dat ik heb, zijn tentameninschrijvingen. Je voorbereiding kan nog zo op orde zijn: weken gestudeerd, je ID en LV-card bij je, je mooiste pen plus drie reserves, een energiereep. Toch kom je op de ‘dag des oordeels’ voor een geërgerde surveillant te staan. Je naam staat niet op de lijst! Je eigen checklist bestond uit het samen-

vatten van hoofdstukken, het maken van Quizlets, het onthouden van formules. Ben je dan toch vergeten MyStudymap af te strepen? Of is het, zoals bij sommigen, echt aantoonbaar foutgegaan in het computersysteem?

Hoe dan ook, je bent op dat moment overgeleverd aan de genade van de gangmeester. Mag je toch de tentamenzaal in of wordt het halen van je vak onmogelijk gemaakt? Bij herkansingen bij mijn studie besloten ze vorig semester om toch maar onze namen er met pen op de lijst bij te krabbelen. Maar dan ligt er een tiental netjes ingevulde tentamens, waarvan de uitslag voor sommigen het verschil gaat maken tussen slagen of studievertraging. Ga je als universiteit strikt de regeltjes volgen, of laat je welwillende vakdocenten toch de tentamens nakijken? Helaas werd er bij ons onverbidde-lijk “nee” gezegd. Ook goedbedoelende studieadviseurs konden ons alleen een hart onder de riem steken, maar hadden geen enkele invloed op de inschrijvingen in het systeem. Je wordt van het kastje naar de muur gestuurd.

Een ander fenomeen waarvoor we al vroeg zijn gewaarschuwd, zijn de *Hunger Games*. Die worden niet alleen georganiseerd voor normale vakinschrijvingen, ontdekte ik vorige week. Ook voor de minors ben je onderworpen aan een Russische roulette.

Misschien nog wel erger, want over dit systeem was er geen verplichte uitleg van eerstejaars-mentors. Waarom hebben we dit systeem? Zoals we van andere universiteiten kunnen leren, hoeft je echt niet per se al je 23 duizend studenten zich tegelijkertijd te laten inschrijven.

Automatisering is in principe goed en onvermijdelijk. Duizenden studenten kun je nu eenmaal niet via een prikbord laten inschrijven. Maar je kunt wel rekening houden met het feit dat ook computersystemen niet perfect zijn.

Ook *outsourcing* is een probleem. Zo zijn de websites voor EduXchange en het systeem om te printen van externe partijen, en bij problemen dus onbereikbaar voor medewerkers. Heel lang werkte de nieuwe print-app op mijn telefoon (en die van veel anderen) niet, en het enige wat de IT-helpdesk kon doen was een *bug report* naar het bedrijf sturen.

Niets ten nadele van alle goedbedoelende medewerkers. Dit is een aanval op de rigiditeit en complexiteit van de systemen voor registratie. Als medewerkers onderworpen zijn aan een hiërarchie van regels, kunnen ze ook niet uit empathie studenten helpen, hoe schrijnend hun problemen ook zijn. Hoe voorkomen we dat studenten enen en nullen in een computersysteem worden?

Zahra Menguellati is student International Studies

‘Inschrijvingen zijn als de Hunger Games en Russische roulette’